

DEVRİMCİ İŞÇİ

SAYI 23 2 Şubat 1984 2.- D.M.

**Gitmek mi zor,
kalmak mı zor?**

Devrimci İşçi ve yönelimlerimiz

Devrimci Yol hareketinin yurtdışında siyasal faaliyetleri başlaması 1978-79 yıllarına rastlar. Aradan geçen beş yılı aşkın sürenin özellikle bundan sonraki faaliyetlerimiz açısından genel bir değerlendirilmesi yapmak zorunlu. Böylece bir değerlendirmeyi kaçınılmaz kılan ana etken, önümüzdeki dönemin yönelimlerini belirlemek zorunda oluğumuzdur. Bugün gelinen noktada, devrimci hareketimizin Avrupa'da yönelmesi gereken hedefleri belirlemesi, kendisini yeniden tanımlaması gerekmektedir. Temel bir sorunumuz var: Yurtdışında bugün ve yarına ilişkin görevlerimiz; politikamızın bugüne kadarki içeriği ve yapış biçimimizle ne kadar asabiliriz? Bize soruyu bu kadar köklü sorudan ve yeni yönelimler ışığında bugüne kadarki pratiğimizin sorgulanan ana etken, yurtdışında bir dönemin kapanıyor (veya kapanmış) olmasıdır.

Yeni bir evreye giriyoruz. İçine girdiğimiz, "yeni" olarak tanımladığımız evrenin yeni olmasına yol açan ve bize bunu söyleten nedenlere baktığımızda, bu evrenin 2 yıl önce başladığını söyleyebiliriz. Fakat bizler bunun bilincine yeni yeni varıyoruz. Veya gerçeklere acı ve katıksız kuralları belirleyen şeylerin artık eskisi gibi gitmeyeceğini zorla kabul ettirinceye kadar bunu bilincimize kavramıyor, görmüyoruz. Bu nedenle aslında yaptığımız tartışma GECİKMİŞ bir tartışmadır (ve tartışmayı daha önce açmayarak, Devrimci İşçi önemli bir eksiklik göstermiştir).

"Dönem ve koşulların değişmesi" tesbiti çok basit, hafife alınacak bir değerlendirme değildir. Ciddi sonuçları var. Çünkü her bir dönemin kendine has ideolojik-politik değerleri vardır. Bu ideolojik-politik değerlere göre belli kuramlar oluşuyor, gerçekliğin belli bir biçimden algılanması ve ona belli biçimlerde müdahale edilmesinin ürünü olan bu ideolojik-politik değerler oluştuğundukları gerçeklikteki belli değişimlere geçersiz hale geliyorlar. Dönemin değişmesi, onu algılamak ve müdahale etmek zorunda olanların düşüncelerinde yeni bir değişmeye hemen yol açıyor. Dönemi kavramak, bilince çıkarmak belli bir zaman alıyor. Değişen gerçekliği, eski değerlerle, eski ideolojilerle, politikalarla yaklaştırmak ciddi sorunlar yaratıyor. Artık özellikleri ortadan kalkmış bir dönemin ürünleri ile yeniyi kavramak mümkün olmuyor, ortaya ciddi bir kriz çıkıyor. Bu kriz, kaçınılmaz biçimde bir çok şeyin sorguya çekilmesi ihtiyacını doğuruyor. İnsanların, düşünce sistemlerinde, değerlerinde, ideolojilerinde, politikalarında ve kuramlarında ciddi alt üst oluyor yaşıyor. Aslında şimdiye kadar oluşmuş bir çok şeyi sorguya çekme ihtiyacı (henüz yeni döneme ve özelliklerine ilişkin çok şey söyleyemeye de olsa) bile dönemin ve koşulların değişmesinin önemli bir göstergesi olarak ele alınmalıdır.

Devrimci İşçi hareketi açısından dönem değişikliği tesbitinin oldukça önemli sonuçları vardır. Bu sonuçları ele almadan, bizlere yurtdışında bir evrenin kapanıp, yeni bir evrenin açılmakta olduğunu söyletenden nedenleri bilmek gerekiyor. Şimdilik (konumuzla ilgili) iki temel neden, iki temel değişim sayılabilir.

b) Almanya'da geri dönüşün başlaması.

Bu iki temel değişken, kaçınılmaz olarak birçok şeyin yeniden tanımlanmasını gerektiriyor. Bugün sol hareketler BİR TANIMLAMA KRİZİ, BİR KİMLİK KRİZİ içinde. Çünkü değişen bu iki ana öge de kendi içinde bizleri tanımlayan, "BİZ" diye ortaya çıkan sosyal-siyasal olguyu belirleyen özellikleri bağırda taşıyorlar. Bu "BİZ" belirleyen bir çok özelliğin yeniden tanımlanmasını kaçınılmaz kılıyor. Dolayısıyla dönem değişikliği kendimizi yeniden tanımlama sorununu gündeme getiriyor. Aslında bir dönem değişikliğinin bu derece güçlü bir tanımlama krizine yol açmasının nedenlerinden biri her ne kadar gerçekliğin kendisindeki değişim ise de, hiç ihmal edilmemesi

ihtiyacının önemli bir payı var. Ciddi bir endişe ile birbirlerine yaşama, destek olma ve şu belalı günleri en az hasar ile atlama ciddi bir politik görev haline geliyor. Oysa dönem bir başka politik ortamın ürünü olan örgütlenmelere ve ilişkilerin yüzüğüne sarrarak açılacak gibi görünmüyor.

Asıl problem, kendimizi tanımlayan öğelerdeki güçlü değişmeyi görebilmeye ve bu değişimin bize zaten yaratacağı doğal yapısal değişimleri kavrayabilmeye ve en önemlisi bunun bilince çıkartarak atılması zorunlu kısımları tereddütsüz atabilmektir.

12 Eylül yenilgisi:

Türkiye'de tarih her on yılda bir "yeniden" yaşıyor. Her yaşanan on yıl, kendisinden öncekinden önemli farklar gösterdiği gibi,

gereken bir başka neden daha vardır. O da solun gelenekselleşmiş, bütün dönemlerde varlığını sürdürebilecek güçlü değerlere kavuşmaması olmasıdır.

Avrupa'da sol gruplar bu gerçekliği göremezlerse bir olgu, bir gerçeklik olmaktan çıkarılır ve tarihin sayfalarına bir dönemin geçici özellikleri olarak geçerler. Bir dönem, sadece geçmişten kalan bir örgüt, örgütsel ilişkiler olarak tutunmaya, direnmeye çalışabilirler. Ama sadece bir iskelet sert rüzgarlara ne kadar dayanabilir?

Özellikle bir çok örgütün bu krizden farkında olduğunu biliyoruz. Sessizce bir kabul var, ama nasıl açılacağı bilinmiyor. Örgüt içi huzursuzluk diye bilinen şey, aslında bu krizin açık bir ifadesinden başka bir şey değil. İçine girilen kriz, kaçınılmaz biçimde bir çok şeyin sorguya çekilmesi ihtiyacını doğuruyor. İnsanların, düşünce sistemlerinde, değerlerinde, ideolojilerinde, politikalarında ve kuramlarında ciddi alt üst oluyor yaşıyor. Aslında şimdiye kadar oluşmuş bir çok şeyi sorguya çekme ihtiyacı (henüz yeni döneme ve özelliklerine ilişkin çok şey söyleyemeye de olsa) bile dönemin ve koşulların değişmesinin önemli bir göstergesi olarak ele alınmalıdır.

Devrimci İşçi hareketi açısından dönem değişikliği tesbitinin oldukça önemli sonuçları vardır. Bu sonuçları ele almadan, bizlere yurtdışında bir evrenin kapanıp, yeni bir evrenin açılmakta olduğunu söyletenden nedenleri bilmek gerekiyor. Şimdilik (konumuzla ilgili) iki temel neden, iki temel değişim sayılabilir.

gerçekleştirme şansını veren de, henüz kararları verilmemiş olan bu toplumsal arayışın kendisi olacaktır.

Konunun bizi burada ilgilendiren kısmı henüz bu kapsamda değil. Kendi ilgilendiğimiz sorun itibarıyla olgunun çok sınırlı bir kısmına değinmek istiyoruz. O da sınıfların ve özellikle onların politik temsilcilerinin içine girilen dönemindeki tavır alışlarını, siyasal yönelimlerinin, sınıflar mücadelesine katılış yerleri, biçimlerinin bir önceki döneme göre önemli farklar taşıdığını görebilmektir. Zeminin farklılığı, politik akımların konuşmaları, tavırlarını, söylemlerini politika yapış araç ve yöntemlerini önemli ölçüde etkiliyor. İşçi sınıfı adına hareket etme iddiasında olan tüm sol grupların da bu gelişmeden etkilenmeleri ortadadır. Belli bir dönem, politik çatışmanın belli bir biçiminin ürünü olan örgütler ve onların bir döneme göre oluşmuş ideolojik-siyasal şekillenmeleri kaçınılmaz olarak kendilerinin yeni karşısındaki yetersizliklerini, eksikliklerini kapatma, yeniyeye uyma arayışına gireceklerdir.

Bu yenileşme veya değişen koşullara uyma çabası, eski dönemin ürünü politik örgütlenmelerde belli farklılaşmaları da kaçınılmaz kılar.

İçinde yaşadığımız dönemin özelliklerinin değerlendirilmesinde, ona hangi politikalarla, araçlarla ve ideolojik motiflerle müdahale edileceğinden anlaşılabilen yeni birlikler ortaya çıkacaktır.

Bu tesbitin ilk doğrudan sonucu, sınıflar mücadelesinin bir ürünü olarak ortaya çıkan, o döneme mukabalenin gereklerine göre oluşmuş politik yapıların, değerlerin içinde yaşadığımız dönem açısından yeterli olmadıklarıdır. Bir politik gruba bir arada tutan bağların bitimini açısından, var olan motifler zayıftır, yetersizdir ve güçlendirilmeleri gerekir. Çünkü henüz içinde yaşadığımız dönem, onun ihtiyaçlarını kapsamamaktadır. Ve bugün henüz Türkiye solu kendisini yeni dönem tanımlayacak, siyaset devresine sokacak politik motifler, ideolojik söylemi yaratabilmiştir. Hangi öğeler, hangi araçlar solu tanımlayacaktır, bu yeterince bilinebilir değildir.

Bunda objektif zemindeki değişim ögesinin payı olduğu kadar, solun genel özelliklerinin de yetersizliğinin önemli bir payı vardır.

Yeni döneme, sınıflar mücadelesinin şekillenmesine uygun, (gerçekliğin kendisini kalkış noktası yapan) somut görevlerin çözümünde anlaşılabilen, merkezi bir ideolojik siyasal hattın yaratılması tüm solun önündeki görev olarak duruyor. Henüz sol ülke çapında belli merkezi politikalar olan, bu politikalar doğrultusunda belli bir örgütsel bütünlüğe sahip ve halkla belirli bağlarla kurulmuş bir yapı, özellikle arzelenmiyor. Daha çok devre dışı kalması, varolan gerçeklikle ve gelişmelerle bağları zayıf marjinal bir görünüm arz ediyor. Varolan ilişkiler bir başka gerçekliğin ürünü olduğu için yeni gelişmelerin oldukça dışında ve gelişenin, dinamik olanın ürünü değil. Bu ilerde ciddi tutumlarını yaratacaktır.

O halde Türkiye'de herhangi bir gruba bir arada tutacak döneme özgü değerler, ilişkiler, politikalar geliştirmek durumundadır. Her hareket, yeni dönemde sosyal-siyasal

bir gerçeklik olmak istiyorsa, kendisinin bu düzende yer almasını sağlayacak, bu dönemin ürünü öğeler bulmak, yeni dönemin unsurları ile kendisini yeniden tanımlamak zorundadır. Bizlerin, yeni zeminde politika yapmamızı sağlayacak ortak öğeler bulunmak zorunda.

Devrimci Yol hareketi dönüşümüci bir sosyal gerçeklik olabilmeyi arayış içinde. Özellikle gelişen ve güçlenen sınıf mücadelesinin yeni dinamiklerinin ürünü, onun bir ifadesi olacak olan bir hareket yaratmanın sorunları ile uğraşıyor. Bu toplumsal arayışın, toplumun kendisini tanımlama çabasının olduğu bir dönemde bir devrimci hareketin buna uygun olarak kendisini yeni zeminde tanımlama çabası olarak da ele alınabilir. Bu sürecin ideolojik-politik sorunları ayrı bir tartışma konusudur ve yer geldikçe de yapılacaktır.

12 Eylül yenilgisi ile Türkiye toplumuna içine girdiği bu kendini tanımlama krizinin, yurtdışı açısından anlamı nedir? Önemli anlamı şu: Bizim, yurtdışındaki Türkçülükler olarak, politik örgütlenmelerimiz, siyasal faaliyetlerimiz Türkiye eksenine oturuyor. Türkiye devriminin ihtiyacına göre oluşmuş politik hareketler bir başka ülkede ağırlıkla kendi ülke devrimleri için politik faaliyetlilikte bulunuyorlar. Bir çok siyasal hareket, buradaki siyasal çalışmayı kendi ülke faaliyetlerini basit bir uzantısı olarak görüyor. Yaşayanlar, var olan gerçeklikle herhangi bağ kurma, belli bir dinamizim, gerçekliğin üstüne oturma yerine TEMSİL özelliği ağır basıyor. Devrimci İşçi hareketi ilk oluşumunda içinde yaşadığı gerçeklik ile bağıni doğru kurmuş olsa bile, bu genel çerçeveyi dışına çıkamıyor. Yurtdışında devrimci bir hareket (göçmen işçiler arasında) olmanın yolunu çifte görevle biriktirildiğinden geçtiğini söylemesine rağmen, bu konuda çok fazla pratik adım atamıyor. Ama sorun salt bir pratik eksiklik olarak görülemez. Çifte görevler biriktirildiğinden yeteri bilinçle kavranamaması bu konuda birincil önemli özellik sayılmalıdır. Asıl önemli nedeninse, üzerinde üzerinde yükseldiğimiz kesimin, örgütlerde bir araya gelen işçilerin Türkiye motiflerini daha çekici buluyor olmaları idi. Veya biz başka bir söyleme fazlaca sahip olmadığımızdan, doğal olarak Türkiye'deki politik gelişmelere göre şekillenme eğiliminde olan kesimlerle kucağlaşıyorduk. Bunda yurtdışındaki işçilerin kendi gerçekliklerinin bilincine varmamış olmalarının da önemli bir payı olmuştur. Kalma-gitme ikilemi gibi bir sorun kendisini dayatmıyordu ve bir an önce dönme hayali, bir gün mutlaka dönüleceği hayali oldukça yaygın ve güçlü idi.

Dolayısıyla, görevlerin ikiliği tesbitine rağmen, bizleri tanımlayan ve belirleyen öğeler bütünü ile Türkiye devriminin motifleri oluyordu. Almanya görevleri diye formüle edilen alanda belli çalışmalar yapıyor olsa bile, bu alanın politik olarak bizleri bir arada tutacak fazlaca ayrıncı özellikleri yoktu. Yani bu alan kendisi için bir politik değer, politik tavır alış yaratmıyordu. Ağırlıklı sosyal faaliyetler söz konusu idi. Folklor, tiyatro, müzik çalışması klasik her bir grubun yürüttüğü faaliyetler ekseninde oluşan bir çalışma zemininin ayrı bir politik değerler sistemi yaratması elbette zordur. Böylece dernek faaliyetleri denen çalışma, bir taraftan Türkiye'ye göre politik motive olmayan kadro görünümü kısırları, sosyal faaliyetler nedeniyle dernekler kazanılan kesimlerin karnasını oluşturuyor. (Bu yapının sorunlarını ayrıca ele alacağız.)

Bugün Türkiye'de içine girilen yeni zeminde birlikte, yurtdışı için oldukça zor bir dönem başladı. Bura dinamizminin, gerçekliğin ürünü olmayan bir politik sosyal bir araya gelişin kendisi sarımsa tehlikesi yaşıyor. Türkiye'de bile siyasal olarak bir arada olmanın güçlü ideolojik-politik örgütsel değerlerini yaratamadığı bir dönemde salt bu öğelere dayalı politik bir hareketin yurtdışında yaşayabilmesi oldukça zor. Henüz kendi gerçekliğinde bir arada olabilmeyen güçlü

Seçimler ve önümüzdeki gelişmeler

6 Kasım seçimleri ile 12 Eylül rejiminde yeni bir perde arandı. Türkiye, bir dönem, generallerimizin zorla dayattığı bir sistem ile yönetilecek.

Seçimler platformunun düzcemeceği üzerinde fazlaca durmaya gerek yok. En genel burjuva demokrasi kurallarına dahi uymayan, tümüyle generallerin hazırladıkları mizanzeneye göre yapılan seçimler, rejimin niteliğinde fazlaca köklü bir değişikliğe yol açmayacak, generaller, 6 Kasım öncesi olduğu gibi gene iktidarı ellerinde tutuyorlar. Hükümetin ve meclisin, yetkileri itibarıyla, orduya alınmış (ve her biri generaller seçilmiş) yeni bir askeri birtikten farkları yok.

Kısa vadeli belki de hiç bir şeyi değiştirmemesine rağmen, seçim sonuçları, Türkiye toplumunun istemleri, rejimin muhtemel geleceği hakkında oldukça önemli ipuçları verdi ve bu nedenle bir dönüm noktası olarak ele alınabilir.

Tüm baskı koşullarına, moral ve psikolojik çöküntüye, herhangi bir alternatifin yokluğu ortamına rağmen emekçi halk yığınları ellerine verilen çok sınırlı bir olanakla (sadece generallerin kendisine sunduğu seçeneklerden birini seçme koşullarında) da olsa, Cuntaya ve onun sistemine HAYIR dedi. Gerek ANAP'nin yüzde 45, gerek HP'nin yüzde 30, gerekse geçersiz yüzde 4 ve seçime katılmayan yüzde 8 dolaylarındaki oylar, Cunta'ya HAYIR oyları olarak değerlendirilmelidir. Kuruluşlarındaki nitelikleri ne olursa olsun, başta özellikle ANAP olmak üzere HP, kullandıkları motiflerle Cunta ile aralarında belli bir mesafe koyma ve böyle bir mesafenin varlığını kanıtlamaya çalıştılar.

Hükümet üyelerini saflarına alan ve 3 yıllık uygulamaların sorumlusu olarak seçmenin karşısına çıkan MDP, rejimin doğrudan partisi görünümünü kazandı. Kenan Evren çeşitli konuşmalarında MDP'nin seçilmesi gerektiğini açıkça söyledi. 4 Kasım televizyon konuşması ile açık tehditlerde bulundu. MDP'nin 12 Eylül felsefesinin devamı olduğu yolundaki yoğun bombardıman karşısında halk yığınlarına en kolay yapılabilir şey, MDP'ye ve dolayısıyla Cunta'ya hayır demek göründü.

6 Kasım seçimleri, neyin istemediğini göstermesi açısından önemlidir. Oylar, henüz herhangi bir şey için verilmemiştir. Cunta'nın, (Anayasa oylamasının hıziyla), geniş bir kitle tabanına sahip olduğu hayallerinin sona ermesi ve halk karşısında ilk yenilgisini almıştır. Bu, aynı zamanda kendisini yeni Anayasada somutlayan Cunta'nın zorla dayattırıp kabul ettirdiği zannettiği sisteminin, yönetim anlayışının tutmayacağı, ortadan kaldırılacağı ilk göstergesidir.

Genelikle populist partilerin AP, CHP'nin ve devrimci güçlerin katılmadığı bu seçimler platformunda oyların gerçek sahiplerinin kimler olduğu ve toplumun tercihlerinin hangi yolda olacağı açığa çıkmıştır. Bu, önümüzdeki mücadele sürecinde belirleyecektir.

Mahallî seçimler böylesi bir maculenin ilk raundu olacaktır. Seçim sonuçlarına ilişkin söylemlerle bir başka şey de şudur: En azından şu kısa dönemde (belli tarihi eğilimlerin de ürünü olarak) emekçi halk yığınlarının radikal çözümleri tercih etmeyeceği gözleniyor. AP ve CHP çevrelerinin önemli bir güç gösterisi yapmayı planladıkları 6 Kasım seçimleri, halkın radikal çözümleri tercih etmemesi nedeniyle başarıya ulaşamadı. "Tak, tak, tak" biçiminde formüle edilen geçersiz oy propagandası, kısa vadeli elle tutulur herhangi bir alternatif sunmadığı ve sonuçlarının halk yığınları açısından neler olabileceği hesap edilmediği,

görülemeyi için benimsenmedi. Bu elbette önümüzdeki dönemde, var olabilmek için Cunta ve Özal ile aralarındaki farkı vurgulamak amacıyla (kendi anlayışları doğrultusunda) radikal olmaya zorlanacak AP-CHP (Ecevit de dahil) çevreleri için bir açmaz olabilir. Bir çok başka faktörün yanı sıra, Özal'ın kazanmasında bu kötünün içinde iyiyi seçme mantığı (Ehven-i şer) önemli bir rol oynamıştır. Fakat şu andaki tercih ne olursa olsun, bilinmelidir ki, bu sadece bir başlangıçtır. Deyim yerindeyse, çuvalın ağzı açılmıştır. En zor koşullarda kendisini bu sınırlı biçimde ifade eden tepki, süreç içerisinde (seçimlerle yönelmiş) tercihini ne anlama geldiğinin de bilincine vararak

sınırlarının genişletilmesinden (sınırların dar veya geniş olabileceği) burjuva demokrasisine kadar çeşitli burjuva seçeneklerinin yanısıra, halk demokrasisi alternatifinin de var olduğu, oldukça geniş bir yelpaze söz konusudur. Bu demokrasi kavgasını güçlü kılan en önemli faktör ise, emekçi halk yığınlarının faşizme karşı demokratikleşme talebidir. Bu süreç bu nedenle bir demokratikleşme süreci olarak da ele alınabilir. Özgürlüklerin kazanılması (başta siyasal özgürlükler olmak üzere, ekonomik özgürlükler de) en temel sorun olacaktır. Bu bir DEMOKRASİ ve EKMEK KAVGASI olarak da özetlenebilir.

Seçimlerle birlikte iktidarı oluşturmuştur. Bir tarafta meşruluğu tar-

temsili. Kendisinden beklenenleri gerçekleştirilmesinin önünde en ciddi engel (iktisadi yapı olduğu kadar) Cunta. Bu kaçınılmaz bir rejim tartışmasına yol açacaktır. Anayasa etrafında dönecek bu tartışmanın yeni bir rejim arayışına yöneleceği bugünden görülebiliyor. Özal'a mevcut sistemle yönetmesi için gerekli kolaylığı gösteren generallerin, bu yönetmenin rejimde belli değişiklikleri şart koştuğu durumda buna hiç yanaşmayacakları ortadadır.

Toplumdaki güçlü demokratikleşme eğilimi göz önüne alındığında başlangıçta bir rejim, bir anayasa ile sınırlı ARAYIŞ'ın orada takılıp kalmayacağı tahmin etmek zor değildir. İstikrar ve sükuna olan öz-

da aradığını bulamayacaktır. Tüm bir yaşantısını yeniden düzenlemeye, bir günün 24 saatinin her bir kesimine ilişkin köklü arayışlara yönelecektir. Toplumda güçlü bir dönüşüm dinamizminin göstergesi olarak ele alınması gereken bu ARAYIŞ eğilimi, devrimcilere ciddi şanslar da sunmaktadır. Çünkü neye karşı olduğu bilinen, ama henüz TERCİHLERİ YAPILMAMIS, nerede, nasıl şekilleneceği belli olmayan bir arayış söz konusudur. Her bir sınıfın, onların politik temsilcilerinin kendi istediği yerde noktalamaya çalışacakları bu demokratikleşme sürecinde, bu arayış döneminde, en önemli faktör şüphesiz ki başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halk yığınlarının, tarihten alabildiği haklarına sahip çıkabilme bilinci ve bu doğrultudaki örgütlülükler olacaktır. Olusacak kısa vadeli her bir seçenekte, özellikle ekonomik demokratik hak ve özgürlüklerin sınırının nerede çekileceğinden bu bilincin ve eylemlilik (bir anlamda özgürlük uğruna kararlı bir mücadele) en önemli rolü oynayacaktır. Fakat çok açık bilinmelidir ki Türkiye'de demokrasi kavgası, Türkiye toplumunun temel problemi olan kendi geleceğini kendi tayin etme arzusu asla bu sınırlarla tutulamaz. Kısa vadede öne çıkacak özgürlükler uğruna mücadele, demokrasi kavgası için zorunlu olan belli araçların elde edilme mücadelesi olarak ele alınabilir.

Cuntanın sisteminin tutmayacağı anlamı aldığı bugünkü ortamda, bunun yerini neyin alacağı tartışmasının yanı sıra, orduyu sessizce kurtarma operasyonunun da başladığı gözleniyor. Gerek halkın genel tepkisinin, gerekse 3 yıllık lanetli uygulamalara duyulan öfkenin bir yerlerde tutulması ve frenlenmesi tüm burjuva güçlerin ortak çabası olacağı benziyor. (Kıbrıs Cumhuriyeti, bu gelişmenin basit bir örneğidir.)

OLASI GELİŞMELER

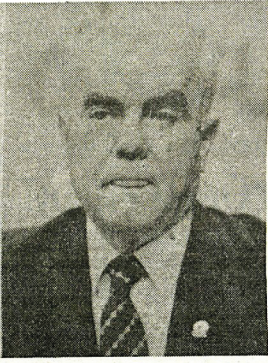
İçine girilen geçiş sürecinde, taraflar, bunların siyasal söylemleri, kullanacakları motifler giderek belirginleşiyor. Sosyalistlerin, devrimcilerin henüz kendilerini tanımlayacak güçlü öğelerle devrede olmadığı koşullarda çatışma ilk elde burjuva güçler arasında cereyan ediyor.

Generaller ve MDP bir taraf olma özelliklerini koruyorlar. Generaller, toplumda yönetimi ellerinde tutuyorlar ve hiç bir biçimde halkın eğilimlerinden etkilenmeyen organlarla bu yönetimi 88'lere kadar sürdürmeyi amaçlıyorlar. Zoraki ortak ANAP ile birlikte geçirilecek bu sürecin kendine has zorlukları var. Gelişmelerin ağır, ağır kendi dayattıkları sistemin ortadan kalkmasını doğru gideceğini bilen generallerin bu konuda tavizkar davranmayacakları tahmin edilebilir. Şimdilik aldıkları yenilgiyi sineye çekmeye çalışan generallerin şoku atlattıktan sonra ucu kaçan ipi yeniden toplamak için ne tür ataklar yapacakları bilinmez.

Bütün bir toplumu ahlaki, siyasal anlayışı, ideolojisi, yani her türlü değişirile kökten değiştirmeye ve emirleri doğrultusunda yeniden düzenlemeye çalışan generaller, devlet kurumları dışında hiç bir şeyi değiştiremediklerini gördükleri noktada süreci geri çevirmeye için belli ataklarda bulunabilirler. Tarihsel bir yazgı biçiminde tersten 1960 sonrası gelişmeler gözlenirse bile, bu sürecin ana yöneliminde artık herhangi bir değişmeye kolayca yol açamaz.

Yapay ve güdümlü oldukları bütünüyle bilinen MDP ve HP'nin herhangi bir güçlü varlık göstermeden, süreç içinde eriyip gideceklerini tahmin etmek zor değildir. (Özellikle MDP'nin tüm bir ordu veya ordu içinde bir kesim adına girebileceği atakları da bu gelişmeye değiştirilmesi oldukça zor.)

Geçiş sürecinin en çok zorlanacak partisinin ANAP olacağı çok açık. Turgut Özal, siyasal partilerin kurulması sürecinden itibaren UZLAŞMAYI savundu ve zaten bu anlayışı nedeni ile de seçime katılabildi. Özellikle Demirel ve BTP-DYP çizgisinin halkın tarihsel eğilimlerini hesap ederek işleri girdikleri Cunta'ya muhalefet politikasını kabul etmeyen Özal, "geçiş

(Soldan sağa) Turgut Özal, Necdet Calp, Turgut Sunalp, Erdal İnönü, Yıldırım Avcı.

KİM GİDECEK, KİM KALACAK?

daha değişik biçimlere bürünecektir. Kendisini, (eğer onu engelleme çabasında olanlar başaramazlarsa) daha güçlü dönüşümcü biçimlerde dile getirecektir. Bu, halk yığınlarının Cunta'ya attığı tokadın, "Yenilmez ve taviz vermez" generalleri yendiği ve ona geri adım atmadığının farkına varması ile de doğru orantılı bir gelişme olacaktır.

GEÇİŞ SÜRECİ

Türkiye bir geçiş dönemine girmiştir. Cunta dahil tüm kesimler bu konuda hemfikirdir. Ve bu "Demokrasiye geçiş" dönemidir. Bugün dünyanın birçok ülkesinde de benzeri geçişler yaşanıyor. Geçiş sürecinde, bu geçişi sağlama işini üstlenen (ağırhalk burjuva) güçlerin tercihleri ve askeri rejimle ilişkileri, geçişin hangi şekilde olacağını belirliyor. Başlangıçta sürekli uzlaşmaz ve katı tutum takınan Evren Cuntası, belli tavizlerle (şimdilik) yumuşak bir geçişin koşullarını hazırlıyor.

İçeriği boş ve henüz tanımlanmamış bu demokrasiye ne tür bir demokrasi olacağı ise, sınıf mücadelesi sürecinde açığa çıkacaktır. Her bir güç bu demokrasiyi kendi anladığı biçimde yorumlayacak, içeriğini de ona göre doldurmaya çalışacak ve böyle bir rejime geçme mücadelesi verecektir. Cunta'nın sunduğu "demokrasi"nin

temeli 3 yılın paha biçilmez kefaletleri ile ödeyen, hayatının her bir boyutuna müdahale edilecek iğfal edilen bir toplum, elbette ki çok sınırlı bir rejim tartışmasını-

lemine 3 yılın paha biçilmez kefaletleri ile ödeyen, hayatının her bir boyutuna müdahale edilecek iğfal edilen bir toplum, elbette ki çok sınırlı bir rejim tartışmasını-

Cumhuriyet'ten

dönemlerinde, bu geçişi sağlayan ekleple (orduyla) uzlaşmak gerektiğini" her vesile ile tekrar etti. Halkın asker-sivil-bürokrat tabakaya karşı tepkisinin bir ifadesi olarak sıkça kullanılan (AP'nin politikalarını üzerine oturttuğu) 46 ruhu veya DP ruhu propagandalarında da karşı çıkan Özal, '83 Türkiye'sinde bu özelliklerin büyük ölçüde ortadan kalktığını söylüyordu.

B.Alman ARD televizyonuna verdiği demeçte, "Türklerde ordu-millet birikteliği vardır. Batıdan farklı olarak bizde ordu devlet kurma özelliğine sahiptir. Bu birikteliği görmeyen, hiç bir çözüm, çıkış sağlayamaz" diyerek Özal bu politikasını oldukça açık formüle etti. Nasıl Özal'in işbaşına gelmesinde bu politikanın belli bir payı olmuşsa, yine bu politikanın kendisi yarın Özal'in en büyük açmazı olacaktır. Kendisinden beklentileri yerine getirme doğrultusunda Cunta ile girdiği her uzlaşma, onu halk ile karşı karşıya getirecek, çatışmaya girdiği anda ise o alanı zaten başkalarına doldurmuş (DYP-SODEP) bulacaktır. Deyim yerinde ise, iki arada bir derede kalmaktadır.

Henüz kendi tabanını yaratamamış Özal'in toplumsal ekonomik ve siyasal beklentilerini gerçekleştirilmeyeceği de hesap edilirse, tablo daha açık anlaşılır olur.

Aralarında ekonomik demokratik hak ve özgürlüklerin boyutu gibi bir çok konuda önemli farklar olmasına rağmen, denetim temel partileri AP ve CHP, Cunta ve Özal'a karşı aynı safta yer almaktadırlar. Aralarındaki farklılık bugün için tali plandadır. Türkiye toplumunun güçlü tarihsel eğilimlerini de ifade eden bu iki parti, Cuntaya ve onun sistemine karşı doğrudan tavr almış durumdalar. Generallerin, hiç bir biçimde toplumsal onay mekanizmalarından geçmeyen ve toplumca denetlenmeyen, belli bir azınlığa kendi isteği doğrultusunda tüm bir toplumu düzenleme yetkisi veren rejim anlayışına karşı bu iki parti de, parlamento, partiler, seçim sandığının başrol oynadığı bir rejimi savunuyorlar.

Klasik burjuva demokrasisinin devlet-toplum ilişkisine denk düşen, devleti toplumun denetimine sunan bu anlayış, kendi kavgasını DEMOKRASİ KAVGASI olarak sunuyor.

12 Eylül rejiminin ilk aralanmaya başlaması ile birlikte, Türkiye toplumunun tarihsel eğilimlerinde köklü değişmelerin olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, ağırlıklı AP ve CHP'de ifadesini bulan bu eğilimlerin önümüzdeki dönemde, çatışmalarda önemli, belirleyici bir güç olabileceklerini tahmin etmek zor değil.

Gerek Cunta'ca oluşturulan zeminde kendilerine yer verilmemesi, gerek halk yığınlarının tarihsel eğilimlerinin giderek daha ilerde taleplerde kendini tanımlaması, bu kesimleri, geçmişlerinden farklı tutumlar almaya itiyor. Var olabilmek için her fırsatta Cunta ve Özal ile aralarındaki farkı belirtmek ve onlara muhalefet etmek zorunda olan AP ve CHP hareketi, giderek özgürlükler eksenindeki mücadelede belli taleplere sahip çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Halk yığınlarının özgürlük talebi, demokratikleşme isteğinin belli bir yerlerde frenlenmesi arzusunun da bir ifadesi olacak olan burjuva güçlerin bu özgürlükleri, demokratik hakları savunmak zorunda kalmaları, bunların gerçekleştirilmesi ile asla karşıtılmamalıdır. Bu sınıf mücadelesinin çatışması ortamında özellikle halk yığınlarının demokrasi bilinci ile de belirlenecek bir konudur.

Bugün devrimci hareketlerin burjuva güçlerin "demokrasi" kavgası karşısındaki tutumları, bu güçlerin savundukları DEMOKRASİ'yi gerçekleştiremeyecekleri, böyle bir demokrasiyi gönülden istemedikleri ve sahtekarlıklar ile sınırlı bir eksen olmamalıdır. Bu ANCAK AYNI DEMOKRASİ ANLAYIŞINI SAVUNAN İKİ GÜÇTEN BİRİSİNİN SLOGANI OLABİLİR. Oysa devrimci demokrasi, burjuva güçlerin demokrasi anlayışının (ister inancarak, ister sahtekarca savunsunlar) çok ötesinde, farklı bir perspektife sahiptir.

Gerek dinci hareketin (MSP), gerekse sivil faşistlerin bu yeni dönemde hangi muhteva ve biçimlerle yer

alacağını güçlü belirtileri ise henüz yok sadece bu akımların kendi içlerinde belli arayışların olduğu bilinir.

Cuntaya ve onun sistemine karşı çıkan tavrı alan burjuva muhalefet (özellikle Ecevit'in oldukça radikal görünümüyle çıkışı ile birlikte), önümüzdeki dönemde Cunta dışındaki güçlü bir seçeneği oluşturuyor. 16 politikacının ortak açıklamaları, gözaltında kalış süreleri dolmadan (özellikle Avrupa'nın baskısı ile) serbest bırakılmaları ve nihayet mahalli seçimlere katılma hakkını kazanmaları, burjuva muhalefetin ilk roundu kazandığını gösteriyor. Seçimlerde yeterli bir güç gösterisi yapamamış bile olsalar, önümüzdeki aylarda muhalefet edişlerini çeşitli biçimlerde arttıracaklarını tahmin etmek zor değildir. Toplumun gerek Cunta'ya tepkisini, gerek demokrasi özlemini sahip çıkacak en büyük güç olarak kendilerini hazırlıyorlar.

Bugün, gerek DYP, gerek SODEP Cunta'ya açıkça meydan okuma anlamına gelen yapsal değişimlere giriyor. Cunta'nın kapatma ve seçime sokmama gereklerini kasıtlı bir biçimde yeniden gündeme getiriyor ve eski kimliklerine bürünüyor. Generallerin bu meydan okumalara nereye kadar seyirci kalacakları bilinmez. Ama açık olan şey, artık mahalli seçimlerle de birlikte Türkiye'de politik ortamın generallerin istemediği bir yöne doğru sürüleceğidir.

Cunta ve yandaşları ile eski güçler olarak ifade edilecek DYP-SODEP'in ilk çatışması mahalli se-

çimlerde olacak. Fakat çatışma bu ilk seferde sona erecek gibi görünmüyor. Bir erken seçime gidilip gidilemeyeceği, mevcut parlamentonun meşruluğu sorunu büyük ölçüde ANAP-DYP çatışması sonucuna bağlı...

DEVİRİMCI HAREKETLER

Tüm burjuva güçlerin üzerine hesap yaptıkları ana olgunun, köklü tarihsel geleneklere de sahip olan Türkiye toplumunun devletlere karşı tepkisi, açığa çıkmamış biçimde de olsa belli bir zümreye, azınlığa karşı; kendi geleceğini kendisi tayin etme arzusu olduğunu biliyoruz. Özellikle 1960'lardan sonra gelişen işçi sınıfı hareketi ile de oldukça içerikli hale gelen bu eğilim, 1973-74'de Ecevit olayında bir düzen değişikliği isteminde kendisini somutlaştırdı. 1975-80 döneminin anti-faşist direniş mücadelesi sürecinden, 3 yıllık Cunta'nın terör ortamından geçen bu eğilimi kendi doğal sonuçlarına götürecektir tek güç, açık ki sosyalist harekettir. Tüm olumsuz ve eksiklerine rağmen toplumdaki bu güçlü dönüşüm ve yenilenme arzusunun, yığınların kendi kendilerini yönetebileceklerini bilinci ile tamamlanabilecek, ona en uygun siyasal sistemi sunabilecek devrimci güçlerdir. Bunun dışındaki tüm eğilimler bu tarihsel kökleri de olan muhalefet eğilimini durdurma, frenleme, dumura uğratma hedefi ile sınırlıdır.

Türkiye sosyalist hareketi bugün bu tarihsel görevini yerine getire-

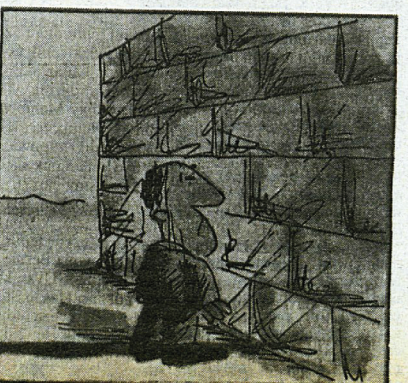
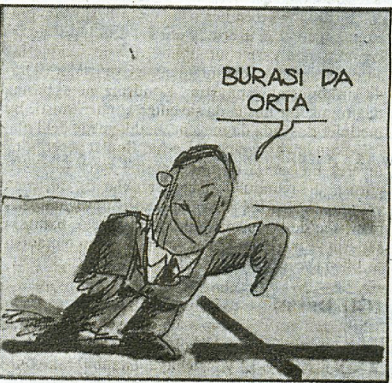
bilecek midir? Kendi hedeflediği toplumsal düzenle yığınların dönüşüm arzusunun birleştirilebileceği midir? Eline geçen tarihsel şans kullanılabilecek midir?

Devrimci hareketlerin kaba bir bakışla ilk görülen özellikleri devre dışı oluşturdular. Gelişmelerin devresinde değişiklikleri ve henüz siyasal çatışmada nasıl yer alacakları da belirlenebilmiş değildir. Bir başka zeminin (75-80 döneminin siyasal çatışmalarının) ürünüdürler. Dolayısıyla yeni dönemde, onun gerçeklikleri ile bağları kurulmamış bir ilişkiler ağı görünümünü arz ediyorlar. İçinde yaşadığımız dönemin dinamiklerinin, çatışmalarının ürünü olmadıkları için de bu marjinal kalma özelliklerini devam ettirme tehlikesi taşıyorlar.

Yeni dönemde sosyal bir olgu, politik bir güç olmalarının önünde önemli engel yine kendileri görünüyorlar. Ağırlıklı demokrasi ekseninde sürdürülecek mücadelede sol'un hiç de otumlu olmayan bir demokrasi perspektifine sahip olduğu bilinir. Devrimci hareketimizin, gerek Direniş Komiteleri, gerekse halk saflarında nasıl bir demokrasi tartışması ile eleştirildiği ve aşmaya çalışıldığı bu anlayış, bugün sol'un demokrasi kavgasındaki en büyük açmazdır. Marksizmin belli bir yorumuna, belli bir sosyalizm anlayışına denk düşen; kendisini toplumu (özellikle proleteryanın) doğal öncüsü ve yöneticisi olarak gören bu anlayışın güçlü bir kimlik değişikliğine ihtiyacı olduğu ortadadır.

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ!

Nokta'dan

Burjuva muhalefetin ortaya çıkışı ile bu perspektifin yeterliliği iyiye açığa çıktı. Sol güçlerin şimdiye kadar kullandığı motiflerin büyük bir kısmı bugün burjuva güçlerce savunuluyor. Ekonomik-demokratik hak ve özgürlüklerin kazanımı olarak özletilen bu anlayış sadece verili bir devlet-toplum ilişkisinde, belli bir YÖNETME SİSTEMİNDE yönetilenlerin hakları ile sınırlı bir çerçeveye sahiptir. Ve DEVLET-TOPLUM ilişkisini, toplumun yönetenler karşısındaki konumunu sorguya çekecek güçte değildir. Bu nedenle DEMİRELECEVİT çevrelerinin şu anda sol'un elinden, söyleyeceklerinin büyük bir kısmını aldıkları noktada, sol'a sadece birirlerini sahtekarlığı anlattıkları öte yapacak bir şey kalmıyor. Devrimci Yol hareketi, gerek teorik görüşleri, gerekse 75-80 döneminin yoğun devrimci pratiği ile bu geleceksel tavrından köklü bir biçimde ayrılmaktadır.

Hayatın her boyutunda, yığınların kendi geleceklerine ilişkin kararlarını bizzat kendilerince almaları gerektiğini, halk yığınlarının kendi eylemliliğini ve bu eylemliliğin ürünü olan örgütlenmelerin belirleyiciliğini savunan devrimci hareketimiz, bu anlayışa uygun bir eylemlilikle yığın dinamizminin güçlü birleşiminin Türkiye toplumunu gerçek bir halk demokrasisine götüreceğini inanmaktadır. Bunun yolu ise, hayatın tüm boyutlarında, emekçi halkın her bir kesiminin kendi talepleri doğrultusunda Cunta ile girişeceği çatışma sürecinden geçektir. Halkın kendi mücadelesi ve eylemliliği sürecinde (bugünkü görünümüyle geçmiş ilişkilerin kalıntısı olan, devrimcilerle, Cunta ekşininde değil) halkın her bir kesiminin kendi talepleri etrafındaki eylemliliği ile Cunta ekşininde gelişecek çatışmalar ortamı demokratikleşme sürecinin en önemli ögesi olacaktır.

Yeni dönemin dinamiklerinin ürünü olan güçlü bir hareket yaratmanın yolu, toplumun sosyal gerçekliğinin her bir boyutuna yayılabilen, hayatın çeşitli alanlarına kök salılabilmekten geçmektedir.

Devrimci hareketimizin 75-80 döneminde kitleselleşmesinin en önemli nedenlerinden birisi, onun halkın eylemliliği ve mücadelesini esas alan bir anlayışa sahip olmasıdır. Anti-faşist direnişte kendisini somutlayan bu eylemlilik, önümüzdeki süreçte özgürlüklerin kazanılmasında kendini somutlayacaktır. Ve sadece politik düzeyde bir eylemlilik olmaktan öteye ekonomik, sosyal, kültürel, bütün bir yaşamı kapsayacak bir faaliyetlilik görünümü arz edecektir. Ve bir devrimci hareket, toplumun köklü arayışlara girdiği bir dönemde tüm düzeylerde güçlü alternatifler sunarak kitleselleşebilecektir. Bu aynı zamanda bir gelecek yaratmak; toplumda güçlü izler bırakabilen, onun geleceksel eğilimleri ile sıhhatli bir bütünleşmeyi sağlayabilen dönüşümcü bir hareket yaratmak anlamına gelmektedir. Ve yine bu aynı zamanda Türkiye sol hareketinin geniş bir kesimi ile aramıza ayırma çizgisi çekmek anlamına da gelecektir. Aslında bu ayırma çizgisinin kökleri 1970 THKPC hareketince atılmıştır. Türkiye solunun 60 yıllık, hiç bir ciddi kitleselleşme belirtisi göstermeyen, sosyal gerçekliğin dışında sürekli marjinal kalmış ve bu nedenle kısa yollardan iktidara gelme hesapları yapan sağ anlayışının dışında, yeni bir geleceğin ilk unsurları 1970'lerde ortaya çıkmıştır. Bizler tüm bir 70'li yıllar boyunca kitlesellenen, halk yığınları ile güçlü bağlar kuran bu yeni geleceği devrimci bir hareket dönüşümü görevi ile karşı karşıyayız.

Demokrasi mücadelesinin başarısı; demokratikleşme özelemlerinin, halkın kendi kendisini yönettiği siyasal sistemle sonuçlanması; toplumun geleceksel eğilimleri ile bizlerin istemlerinin çakışabilmesi; halk yığınlarının mücadelesini esas alan bir mücadele süreci ile bağlarını doğru kurabilen belli bir sosyalizm anlayışına denk düşen devrimci demokrasi perspektifini sunabilmek mümkündür. Ve bunu başarabilmek, devrimci hareketimizin önündeki en temel görev olarak durmaktadır.

Devrimci İşçi

Devrimci İşçi

Ortadoğu topyekün bir savaşın eşiğinde. Avrupa'ya orta menzilli füzeler yerleştirilmeye başlanıyor. Savaş ve silahlanmaya karşı BARIŞ HAREKETLERİ tüm Avrupa'ya sarmış vaziyette. Başarıları ve geleceklere oldukça tartışmalı görünüyor. ABD, Grenada'dan sonra, Orta Amerika'ya bugüne kadar ki müdahalesini arttırarak işgale hazırlanıyor. İşsizlik ve ekonomik kriz tüm dünyayı sarmış durumda. SSCB'nin hem kendi ülkesinde, hem egemenliği altındaki ülkelerde ciddi siyasi zorlukları var.

Tüm bu gelişmeler, önümüzdeki yılların ne kadar hareketli geçeceğini gösteriyor. Gerek Türkiye'de devrimci bir hareketin oluşturulması gerekse Almanya'da üstümüze düşen uluslararası sorumlulukları yerine getirebilmesi açısından, bugünkü gelişmeler hakkında genel bir perspektife sahip olmak bir zorunluluktur. Aşağıdaki yazı, dünyada ve bölgemizdeki gelişmeleri hangi bakış açısından ele almak gerektiği konusuna sınırlı bir yaklaşım sunmaya çalışıyor. 1.5 yıl önce hazırlanmış olması, en büyük eksiği. Fakat temel yönelimlerde herhangi bir değişiklik olmadığı için olumlu bir tartışma zemini sunuyor.

Çağımızın, emperyalizmin gerileme, proleter devrimlerinin ve ulusal kurtuluş savaşlarının yükselme çağı olduğu genel kabul gören bir tezdır. Kapitalizmin çürüdüğü asalaklaştığı ve kendi mezar kazıcılığı yaptığı bu son aşamada, bir çok ülke ya proletaryanın doğal müttefikleri ile iktidara gelmesi ya da ulusal kurtuluş savaşları biçiminde emperyalist-kapitalist sistemden kopmuş ve onun sınırlarını daraltmıştır.

Emperyalizm ile genel bir bunalmaya giren kapitalizm, 1945'ler sonrası iyice daralan bu sınırlar içinde, günümüzde bu bunalmın 3.evresini yaşamaktadır. Emperyalizmin 3.bunalmı dönemi olarak da adlandırılan bu dönem temel özelliklerini koruyarak devam etmektedir (1).

Bugün gerek emperyalist-kapitalist sistemi (kapitalist metropoller ve bağımlı ülkeleri) gerekse "Sosyalist Sistem"i (ve bunlar dışında kalan tek tek ülkeleri) saran bir krizden söz edilebilir. Salt iktisadi değil ama politik ve ideolojik düzeyleri ile, sadece bir toplumun tümünü değil, hemen hemen tüm toplumları içine alan bir dünya krizidir bu. Şüphesiz kaynakları, nedenleri ve biçimleri çok farklı olan "Sosyalist Kampın" krizi ile emperyalist-kapitalist sistemin krizi birbirine karıştırılmamalıdır. Fakat yaşadığımız somut konjonktürde her iki "sistemin" içinde bulunduğu ortam, bunların karşılıklı ilişkilerinin içeriği ve biçimini belirlemede önemli bir işleve sahiptir.

Yaşanan krize ilişkin şu ilk gözlemleri yapmak mümkündür:

İktisadi Düzeyde: Kapitalist sistemde, 1930 büyük dünya krizinden bu yana karşılaşılan ve etkileri, sonuçları bakımından daha da derin olacağı öne sürülen bir kriz yaşanıyor. IMF, 1982 yıllık toplanışında 80'li yılları "felaket yılları" olarak tanımlıyor.

Artan işsizlik, enflasyon, duran büyüme hızları, yatırımlarda durğunluk ve gerileme, pazarlarda daralma, geri bırakılmış ülkelerde artan ödemeler dengesi açıkları, vb. bu krizin sadece bazı görüntüleri.

Siyasal Düzeyde: Basta ABD olmak üzere metropol ülkelerin büyük bir bölümünde ciddi sağa kayışlar ve gerileme, savaş kışkırtıcılığı, şövenizmin hortlanması, yeni soğuk savaş dönemine giriş (ABD-Sovyetler arasında) silahlanma yarışı ve nükleer bir savaş tehlikesi, artan bölgesel savaşlar, Amerikan saldırı-ganlığı, "sosyalist sistem"de çatlamalar ve Sovyetlerin egemenlik alanlarının sarsılması, bu krizin siyasal düzeydeki sadece bazı dış görüntüleridir.

İdeolojik Düzeyde: Varolan ideolojik biçimler ve modeller, bugünü ve geleceği açıklamakta yetersiz kalıyorlar. Alışılmış ve doğruluğu hiç tartışılmayan bir çok değer yargısı, bir çok düşüncesi biçimi sorguya çekiliyor. Bu bile insanların düşüncelerini ve algılamalarını belirleyen çevrede köklü değişimler

Uluslararası İktisadi ve siyasi durum

Reagan- Gerilim politikası sürececek mi?

Andropov- Dengeyi kurabilecek mi?

olduğunu gösteriyor. Bunalmı aşacak yeni motifler, yeni arayışlar içinde dünya.

Kapitalist sistemin 2.Dünya Savaşı sonrası oluşturduğu "refah devleti", "sosyal devlet", "genişleyen demokrasi" tezleri ciddi sarsıntılar geçiriyor. Sosyalist olarak bilinen ülkelerde, marksizm ve sosyalizme ilişkin değer yargılarımızı, sosyalizm anlayışımızı altüst eden gelişmeler oluyor. Uluslararası marksist harekette ciddi bir krizin yaşandığından söz etmek yanlış olmayacaktır.

Böylesi gelişmeler yol açan bu krizin nedenlerini belirlemek için uluslararası iktisadi ve siyasal gelişmeleri ayrı ayrı ele alıp irdelemek gerekir.

GENEL İKTİSADİ DURUM

Dünya kapitalizminin ikinci dünya savaşı sonrası içinde girdiği ve yaklaşık 30 yıl süren mutlu balayı günleri sona erdi. Özellikle 60'lı yılların sonunda başlayan, 1973-75'de petrol bunalmı ile açığa çıkan bir kriz dönemine girildi.

Başlangıça daha önceki devreli buhranlar gibi kısa sürede atlatılacağı zannedilen ve ilk belirtisi 71'de doların altına bağımlılığının kaldırılması olduğu için, ABD'nin (kapitalist sistemi de içine alan) mali bunalmı olarak görülmek istenen kriz giderek tüm bir sistemi sardı. (Özellikle 75/77 yılları arasındaki yaşanan kısmi rahatlama ile krizden çıkılamaması onun derinliğinin ve ciddiliğinin belirtisi olduğu gibi oldukça uzun süreceğini de gösteriyor.) Bir iki yıl içinde atlatılmayan, dünya kapitalist sisteminin bütününe sarsarak, onda köklü yapısal değişimleri zorunlu kılan krizin kökleri oldukça derindedir.

Bugünkü krizin nedeni, sermayenin uluslararası birikiminde bir tıkanmanın ortaya çıkmasıdır (2). Bu tıkanmanın nedeni ise sermayenin uluslararası düzeyde, uzun dönemli, eşit olmayan boyutlardaki sıçramalı büyümesi ve bu eşitsiz gelişme ile birlikte sermayenin kar oranlarındaki düşme eğiliminin açığa çıkmasıdır.

***

İçinde yaşadığımız bu iktisadi krizi anlayabilmek için, kapitalizmin bazı temel işleyiş yasalarını kısaca hatırlatmakta yarar vardır.

Kapitalizmin uzun ya da kısa süreli devreli bunalmıların, sermaye birikimi sürecinin yasaları ile açıklanır. Farklı sermayelerin merkezleşmesi ya da aynı sermayenin yoğunlaşması olan sermaye birikim sü-

reci, sermayenin kendisini artarak yeniden üretmesi sürecidir de. Sermayenin yeniden üretimi ise, belli bir sermayenin (hammadde ve işgücü biçiminde) üretime girmesi, yeni bir meta üretimi ve bunun satılması ile (gerçekleşmesi ile) daha fazla miktarda (para sermaye biçiminde) kapitalistin eline geçmesi sürecidir. (Bu anlamda, bir bütün olarak sermayenin devresi, meta sermaye, üreten sermaye ve para sermaye devrelerinden oluşur.) Kapitalist üretim tarzında sermaye, kendisinin yeniden üretimini sağlayacak, üretim, dolayım ve bölüşüm süreçlerinin her birinin kendi içinde ve birbirini arasında belirli bir düzenlemenin olduğu belli bir yapılanmaya zorunlu kılar. Ve sermaye birikimi, verili bir üretim teknolojisi ve bunun gerektirdiği işbölümü koşulları tarafından belirlenen (ve kendine özgü araç ve kurulumları olan) bu yapılanmaya göre (ve bu yapılanma tıkanana kadar) sağlanır. Bunu, herhangi bir verili andaki sermaye birikim tarzı ya da modeli olarak da adlandırabiliriz.

Genel olarak sermaye birikim süreci ve dolayısıyla özel olarak her-

hangi bir sermaye birikim modeli, kapitalist üretimin anarşik işleyişinin doğal ve kaçınılmaz sonucu olarak tıkanır. Sermayenin birikimi ve büyümesindeki bu tıkanma ve üretimdeki aşırılık (fazla üretim buhranı) ya talepteki yetersizlik (eksisik tüketim buhranı) ya da kar oranlarındaki düşme sonucu ortaya çıkar. Ve belli bir sermaye birikim modeli, sermaye birikimini sağlamadığı, tıkanıldığı noktada bunalmaya girer. Sermaye birikiminin devam edebilmesi için, o birikim modeli ve onun gerekli kıldığı değişimlere zorundadır. Böylece yeni bir birikim modeli ortaya çıkar. Her yeni birikim modeli, eskisinden farklı olarak, farklı teknolojik araçlar, farklı denetim ve aktarmasız mekanizmaları, farklı bir kurumsal yapı (ve farklı bir uluslararası işbölümü) demektir.

Emperyalizm çağı ile birlikte uluslararası bir karakter kazanan sermaye, kendisini uluslararası düzeyde yeniden üretmektedir. Sermaye birikimi uluslararası düzeyde olmaktadır. Özellikle 1945'ler sonrası, artan sermayenin uluslararasılaşması

ile birlikte sermayenin yeniden üretimi, bütün devreleriyle uluslararası planda olmaya başlamıştır. Ve bir sermaye birikim modeli, belli bir dönem süresince uluslararası düzeyde geçerli olmakta; bunun sonucu da sermayenin uluslararası birikiminde ortaya çıkan bir tıkanma, (uluslararası düzeyde geçerli olan) bu birikim modelinde de kriz yaratmaktadır.

***

1930 yılında dünya ciddi bir krizin içine girdi. Bu, aşırı üretimden kaynaklanan fazla üretim buhranı idi. Temel sorun üretilen fazlaya uygun bir pazar bulabilmek ve buna uygun bir talep artışı sağlayabilmektir. Keynesçilik diye bilinen ve talebi, devletin ekonomiyeye müdahalesi sonucu (toplamların toplumun üst sınıf ve kesimleri arasında yeniden dağılımı gerçekleştirerek) artırmaya yönelen iktisadi politika, buhrandan çıkışı sağlayan politika oldu. İkinci dünya savaşı ABD'nin emperyalist-kapitalist sistemde (mutlak hegemonya sahibi) tek belirleyici güç olarak çıkması, sermaye birikiminin yeni bir üretim teknolojisi üzerinde yüksekselebilmesinin koşullarının varolması, savaş sonrasında büyük taleplerini karşılama zorunluluğu, 1945 sonrasında sermayenin hangi alanlara yönelmesi ve hangi açıları kapatması gerektiğini açıkça gösteriyordu. Bu ortam, Keynesçilik diye bilinen iktisadi-politikadan tek tek ülkelerde olduğu kadar, kapitalist sistemin bütününde uluslararası düzeyde uygulanabilir olmasının koşullarını yaratıyordu.

Temel hedef olarak tüketimi arttırmayı, bunun için de gerekli talep artışını sağlamayı önüne koyan -ve "büyüme modeli" olarak da adlandırılabilir- bir sermaye birikim modeli, tüm 1945'ler sonrasında egemen modeli oldu. Güçlü ve etkin bir devleti ve bu devlet eliyle toplam gelirin yeniden dağılımını hedefleyen bu model sonucu, metropol ülkelerde "savaş sonrası patlamaları" olarak adlandırılan gelişmeler gündeme geldi. İşçi ücretleri üretkenliğe göre ayarlanarak yükseltildi, sosyal haklar artırıldı, "sosyal devlet", "refah devleti", vb. tüm kesimlerce benimsenen dönemin egemen ideolojik motifleri oldu. Bu model 70'lere kadar çok fazla sorun yaratmadı ve aksadandan işledi.

Öte yandan, gerek ABD'nin elinde biriken fazla sermaye ve teknolojik üstünlük, gerekse 2.Dünya Savaşı sonrası koşulları, uluslararası planda da benzeri bir düzenlemeyi gerekli ve kaçınılmaz kıldı. Batı Avrupa ekonomileri yıkılmıştı ve bir çok geri bırakılmış ülkeye, ekonomilerinin geldikleri noktada, üretken sermaye ihracı yapma olanağı ortaya çıkmıştı. Üstelik bu ülkelerin tümünün, oluşan Sosyalist Blok'a karşı güçlendirilmeleri gerekiyordu. ABD sermayesi, hem sistemde kendi dışında varolan talep açığını kapatmak ve ihtiyaçları cevap vermek, hem de kendi sermayesinin birikim sürecinin sorunlarını (pazar, vb) çözmek, Avrupa ve Japonya başta olmak üzere, bu ülkelere aktı. Dışarıya akan ABD sermayesinin yüksek karlar elde etmesini ve bu karların ABD'ye geri dönmesini garanti edecek, kapitalist sistem içindeki her türlü iktisadi gelişmeyi yönlendiren ve denetleyen (IMF, OECD, Dünya Bankası, vb.) uluslararası kurumlar oluşturuldu. Ayrıca, 1944 Bretton-Woods anlaşması ile doların uluslararası piyasada değişim birimi olması Amerikan sermayesinin yayılmasını kolaylaştırarak egemenliğini arttıracak.

Böylece, uluslararası düzeyde talep artışının sürekli kılınması ve ulus-

Thatcher- Monetarist politikaların sadık izleyicisi-nin başı işçilerle dertte.

Devrimci İşçi

ABD-Batı Avrupa-Japonya
Çelişkisi

Özellikle 1950 yıllarından sonra hızla gelişen Alman ve Japon emperyalizmi, giderek ABD denetim ve egemenliği dışında bir güç olma yolundadırlar. Gerek dünya üretiminde, gerekse dünya ticaret hacminde ABD'nin payının giderek azalması ABD'nin güç kaybının açık göstergelerinden sadece bazılarıdır. (5)

Ekonomik güçler dengesindeki bu değişim, emperyalist merkezler arasındaki güç dağılımını etkilemekte, pazarların ve hammadde kaynaklarının yeniden dağılımı sorununu gündeme getirmektedir.

Emperyalistler arasındaki rekabetin hangi alanlarda nasıl yoğunlaştığını irdelemek, özellikle, ABD'nin 70'lerin ortası ile birlikte açık hale gelen iktisadi ve politik gerilemesini durdurabileceğini için açık bir saldırganlığa yönelmiş olduğunu bulundurmaya gerekir. Çünkü, özellikle Reagan yönetimi ile başlayan, uluslararası düzeyde yeniden 1 Numara olmaya yönelik saldırı taktığı, tüm çatışmaları belirliyen bir özelliğe sahiptir.

Yine bilimsel gerekli bir diğer önemli nokta, Vietnam halkının zafiri ile birlikte emperyalist sistemde (Varşova Paketi ve ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları karşısında izlenmesi gereken tavra ilişkin) gelişen siyasi kararsızlık ortamının (6) ve yaşanan iktisadi krizin yığınlarda yarattığı huzursuzlukların, başta ABD olmak üzere bir çok metropol ülkede, işçi sınıfının belli kesimlerini de içine alan ciddi bir sağ hareketlenmeye neden olduğudur. Bu sağ kayışla birlikte, ulusal egoizmin artması, yumuşama politikalarından vazgeçme, hızla silahlanmaya dönüştürme ve saldırgan bir dış politikaya yönelme gözlenmektedir.

ABD, Reagan'la birlikte, hegemonyasını Batı Avrupa ve Japonya üzerinde yeniden kurabileceği amacıyla "anti-komünizm", "Sovyet tehdidi" vb. sloganların arkasına sığınarak bir saldırıya girişti. Bugün ABD-Batı Avrupa ve Japonya arasındaki çatışma, ağırlıklı hammadde kaynakları ve bu kaynakların denetimi sorunu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle de enerji sorunu etrafında (yeni enerji kaynakları arama, varolanların denetimi ve dağıtımı, vb. konularda) yoğun bir rekabet, çekişme sürmektedir. Bunun yanı sıra, Japonya'nın teknolojik gelişmede ulaştığı düzey ile ABD'yi çeşitli açılardan tehdit eder duruma geldiği gözlenmektedir.

Bugün emperyalist metropoller içinde dış enerji kaynaklarına en çok muhtaç olan ülkeler, Japonya ve Batı Avrupa ülkeleridir. Dünyadaki hammadde kaynaklarının denetimi ise (hemen hemen bütünüyle kapitalist sistemin jandarmalığını üstlenmiş) ABD tarafından yapıyor. Ayrıca bu alanlarda ABD firmalarının su veya bu şekilde egemenliği söz konusudur. Sonuçta, ABD bu alanlardaki egemenliğini Avrupa ve Japonya'ya kendi dünya politikasına bağlı kılmak açısından da bir tehdit unsuru olarak kullanmaktadır. Örneğin Ortadoğu'da Körfez ülkelerine yapılacak askeri müdahalelere ilişkin, böylesi bir müdahaleyi tüm kapitalist sistem için yapacağını söyleyerek ABD, kendi çıkarlarını bütün metropol ülkelerin çıkarları olarak göstermeye çalışıyor. (Özellikle NATO çevrelerinde Çekik Kuvvetler ve NATO'nun sınırlarını dışındaki alanların müdahale sorunları üzerine yapılan tartışmalarda ABD'nin ileri sürdüğü tezler bunun en somut göstergeleridir.)

Enerji sorunu etrafındaki çatışma, en somut biçimiyle Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa arasında yapılan doğal gaz boru hattı anlaşmasına ilişkin tartışmalarda gözlemlendi. ABD, Avrupa'nın Sovyetlere olan bağımlılığının artacağı "politik-askeri" gerekçesiyle bu anlaşmaya karşı çıkıyordu. Oysa, çatışmanın asıl nedeni, Batı Avrupa'nın bu anlaşma ile Amerikan firmalarına olan bağımlılıktan ve hammadde kaynaklarını kendisi adına da koruyan ABD'nin politik askeri hegemonyasından kendisini kurtarma çabalarıdır.

Özetle, ABD emperyalizmi ile Batı Avrupa ve Japonya arasındaki önem-

li çatışma alanları, genel olarak enerji sektörü, özel olarak atom santralleri konusu (ABD-Federal Almanya) ve bilgisayar ve elektronik gibi yüksek teknik isteyen sanayi dallarıdır. Ayrıca tümü arasında henüz paylaşılmamış hammadde kaynakları üzerine (deniz diploirinin paylaşımı konusunda) yoğun bir çatışma söz konusudur.

Bütün bu çatışmaların ABD'nin mutlak hegemonyasını kaybetmesinin bir ürünü olarak ortaya çıkmasına karşın, ABD emperyalizminin, emperyalist kapitalist sistem içindeki önder rolünü hala koruduğu herhangi bir tartışmaya yer bırakmayacak kadar açıktır. Her ne kadar, Avrupa ve Japonya azalan Amerikan etkinliğinin yarattığı boşluktan yararlanıp, ABD'ye karşı bağımsızlıklarını güçlendirmeye, uluslararası planda ABD'den ayrı bir politik hak tutturmaya çalışıyorlarsa da, bunu yine de ABD'nin görece hegemonyası altında yapıyorlar. Bu anlamda kendi gücünden emin

olan ABD emperyalizmi, kendisinin gerilemesinde yaptığı askeri harcamaların ciddi bir rol oynadığını bildiğinden, Avrupa'ya ve Japonya'ya silahlanmaya teşvik etmekte ve uluslararası çeşitli bölgelerin korunmasında onların daha fazla askeri sorumluluk almalarını istemektedir.

Avrupa ülkelerinin kendi aralarında çeşitli konularda belli bir bütünlük oluşturma güçlüğü (örneğin Ortak Pazar bütçesine ülkelerin yapacağı katkı, tarım fiyatları ve ticaret politikaları konularında, Ortak Pazarın dağılımı görüşünün dışı gündeme gelmesinin neden olduğu tartışmaların yapılması) ABD sermayesinin Avrupa'da—özellikle imalat sanayinde—denetimini sürdürüyor olması; ve yine ABD'nin tek tek Avrupa ülkeleri ile girdiği ilişkilerin, bu ülkelerin birbirleri ile girdikleri ilişkilerden daha fazla önem arzemesi; Avrupa'nın bağımsız bir güç olarak ABD karşısına çıkmasını zorlaştırılmaktadır. Özellikle Avrupa'ya yerleştirilecek

orta menzilli füzeler konusunda ve silahlanma tartışmalarında, Avrupa'nın (ufak tefek sızlanmalar dışında) ABD yanında açık tavır alması da bu bağımlılığın bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Silahlanma, Doğu-Batı Çatışması,
Soğuk Savaş

Silah teknolojisi ve silahlanma, günümüzde Amerikan ekonomisinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş durumdadır. (Elbette savaş sanayinin olmadığı bir emperyalizm düşünmek söz konusu olamaz.) Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD'yi dünyada egemen hale getiren önemli bir öge de onun askeri üstünlüğüdür. Aşırı silahlanma ile ABD emperyalizmi, hem Batı Avrupa ve diğer ülkelerin bir alandaki ihtiyaçlarını karşılayarak çok yüksek kârlar sağlıyor; hem de Sovyetler Birliği etrafında güvenlikli bir kuşatma çembeli oluşturarak, kapitalist sistemi "Sovyet tehlikesi"ne karşı garantiye alıyor ve (olası bir savaşta) Sosyalist Blok'u nasıl yeniden kapitalist sisteme dahil edebileceğinin hesaplarını yapıyordu.

Amerikan emperyalizmi "Soğuk Savaş Stratejisi" denilen ve 2. Dünya Savaşı sonrası başlayan, silahlanma ve gerilim taktiği temelinde, kapitalist sistemde mutlak egemenlik sürdürme politikasını, 1960'ların sonlarına kadar devam ettirdi. 1960'larda her ne kadar Avrupa'da yumuşama eğilimleri ortaya çıkmış ve Batı Avrupa özellikle Vietnam yeniliği ile birlikte ABD koruyuculuğunu garantili bir yol olarak görmeye başladığı için belirli zikzaklar çizmiş olsa da, bu politika 68'lere kadar belirsizliği oldu. Aslında, bu politika, askeri harcamaların ve araştırmaların Amerikan ekonomisini geliştirici ve güçlendirici özelliği sürdüğüce devam etti demek yanlış olmayacaktır. Fakat bu, belli bir süre sonra da taşınmaz bir yük haline gelmeye başladı. Ve sarılsan ekonomik güçle birlikte, ABD hegemonyasının bir ifadesi olan Soğuk Savaş Stratejisi de çatlamaya başladı.

Soğuk Savaş Stratejisinin en önemli unsuru Sovyetler Birliğinin ve Varşova Paketi ülkelerinin tanınmaması idi. Ve ABD, Doğu Bloku ülkelerinin tüm bir çevresini çeşitli askeri-politik anlaşmalarla, paklarla kuşatmıştı. Bu ülkeleri yeniden emperyalist sisteme geri almayı hedefleyen (Rollback Stratejisi olarak da adlandırılan) bir politika izliyordu. Fakat, özellikle 62 Küba krizi somutunda Sovyetler Birliğinin silahlanma yarışında ABD ile boy ölçüşebilir hale geldiğinin görülmesi, ABD'nin Sovyetler Birliğini tanımama politikasının geçersizliğini ve soğuk savaş döneminin kapanmakta olduğunu açığa çıkartıyordu. Dolayısıyla soğuk savaş stratejisi artık bir çok nedenden dolayı terkedilmeliydi. Bu arada, Amerikan ve Batı Avrupa çokuluslu şirketlerinin "sosyalist" pazarlara girme isteğinin de, bu politikanın sorma ermesinde önemli bir rol oynadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tüm bu nedenlerin bir bileşkesi olarak, dünyada "Yumuşama Dönemi" başladı. Bu bir anlamda ABD'nin (Vietnam yeniliği ile birlikte) artık kendi egemenliğinin azalmakta olduğunu kabul etmesi anlamına geliyordu.

Carter yönetiminin "gülyüzlü ve insan hakları savunucusu ABD" politikaları ile en üst boyutuna ulaşan bu gelişme, aslında ABD'nin sarılsan hegemonyasına ve geri çekilişine uygun yeni dengeler arama ve mutlak egemenliğini bu kanalla sağlama çabasından başka bir şey değildi.

Fakat bu dönemde Nikaragua ve İran devrimleri Amerikan egemen güçlerini ve ABD yönetim çevrelerini ürküttü. Diğer yandan, dünya krizinin ciddiyeti ve Japonya ve Federal Almanya'nın keskinleşen rekabeti, ABD hegemonyasının daha da zayıflaması ile sonuçlanınca, hızla böyle bir politikadan vazgeçildi. Carter yönetiminin son yılı ile birlikte yeniden Soğuk Savaş hazırlığı içine girildi. Bugün, özellikle, Reagan'ın tehditkar ve açık saldırgan politikasında en açık i-

fadesini bulan bu yeni Soğuk Savaş hazırlık politikaları, Carter dönemindeki başarısızlıklara bir tepki olarak da ortaya çıkmıştır.

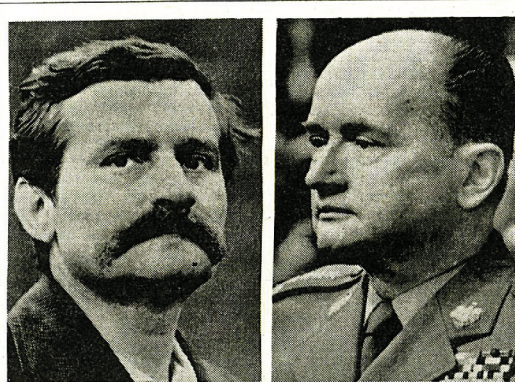
***

Aslında, ABD açısından Carter döneminde olduğu gibi Reagan döneminde de temel sorun aynıdır: ABD'nin gerek iktisadi, gerekse bunun ürünü olarak ortaya çıkan politik gerilemesini durdurmak, sarılsan mutlak egemenliğini yeniden sağlamak ve tüm emperyalist kapitalist sistemi yeniden ABD'nin önderliğinde birleştirmek. Ama, açıktır ki, uluslararası düzeyde hegemonyanın salt ekonomik güçlülük ile sağlanırsırdürülebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, ABD açısından Soğuk Savaş dönüştürme, aşırı silahlanma ve gerilim politikası kaçınılmazdır. Ve Reagan'la birlikte, ABD emperyalizmi, mutlak hegemonyasını yeniden tesis etmek için "artan Sovyet tehlikesi", "anti-komünizm" temalarını işleyerek Doğu-Batı ilişkilerini gerilim yaratmaya başladı. ABD'yi böyle bir politikaya iten nedenler bugün çok daha açık görülebilmektedir:

1) ABD emperyalizmi, gerileme sürecinde, başta Nikaragua ve İran olmak üzere bazı geri-braktırılmış ülkelerdeki egemenliğini bütünüyle yitirmiştir. Karibler'de, Ortadoğu'da ve Güney Afrika'da da yine benzeri bir tehlike söz konusudur. Bu nedenle ABD hem kaybettikleri alanları yeniden kazanmaya, hem de yeni alanlar kaybetmeye çalışmaktadır. Denetim altında tuttuğu ülkelerde "iç karışıklıklar" ve devrimler ABD emperyalizmini en çok korkutan şeydir. (bu durum, aynı zamanda Türkiye dahil bir çok bağımlı ülkede yeni çin askeri diktatörlere başvurduğuna açıklayan önemli bir nedendir. Aslında Amerikan emperyalizmi için bugün en büyük tehlike, bağımlı ülkelerdeki devrimlerdir ve ABD, kendisi açısından bağımlı ülkelerde askeri-faşist rejimlerden ya da bunun çeşitli kurumsallaşmış biçimlerinden başka sağlam dayanak görmemektedir.)

2) Batı Avrupa ve Japonya karşısında yeniden eski konumuna ulaşmak istemektedir. ABD, Doğu-Batı gerilimini yaratarak (hatta bir nükleer savaşie bile göze alacağını ileri sürerek) Batı Avrupa'ya bu gerilim politikası ile tehdit etmekte ve (kendi askeri konumu ve gücünden de yararlanarak) bu ülkeleri uluslararası planda kendi politik denetimine almak istemektedir. Ve bu politika bugün, diğer bir çok konunun yanı sıra, özellikle iki önemli konuda yoğun tartışma ve çekişmelere yol açmaktadır. Birincisi, Avrupa'ya 1983 yılı sonunda yerleştirilmesi hesaplanan orta menzilli füzeler; ikincisi ise Acil Müdahale Birlikleridir.

ABD, bu gerilim politikasının özellikle Sovyetler Birliği ile bir çatışma ekseninde yürütülmesinde kendisi ve emperyalist sistem açısından önemli yararlar görmektedir. (Batı Avrupa ülkeleri de bütünüyle onay vermedikleri bu politikanın sonuçlarından su veya bu ölçüde yarar sağlamaya çalışmaktadırlar.) (7) ABD emperyalizmi, Sovyetler Birliğinin içinde bulunduğu zor koşullardan da yararlanarak, ondan bir çok konuda ciddi ödümler kopartılabilmek için silahlanmayı zorlayıcı bir tehdit unsuru olarak kullanmak istemektedir. Bu politika sayesinde Sovyetler Birliğinin emperyalizmi geri-braktırılmış ülkelerdeki devrimci demokratik gelişmelere (çeşitli biçimlerde) yapacağı askeri müdahaleler karşısında tarafsız kalmasını sağlanmasın ve Doğu Bloku ülkeleri ile daha elverişli ticari ve ekonomik ilişkiler için tavizler koparılması (Doğu Bloku ülkelerinde, özellikle Sibirya'daki işlenmemiş hammadde kaynaklarında tüm emperyalistlerin gözü olduğu bilinir) amaçlanmaktadır. Uluslararası düzeyde günümüzdeki bir çok siyasi gelişmeye bakıldığında, ABD emperyalizminin bu alanda, özellikle de birinci konuda başarısız olduğunu söylemek mümkün değildir. Örneğin, İsrail'in saldırısı ile Filistin devriminin etkisizleştirildiği, Ortadoğu'da yapılan son müdahale-

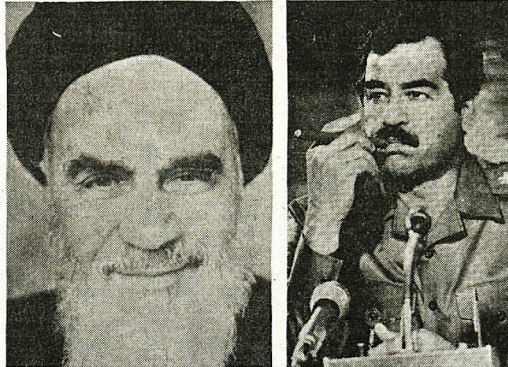

Walessa

Jaruzelski

Afganistan'da direniş sürüyor.

Humeyni-Hüseyn: Savaş sürüyor.

FKO bitti mi?

Bugünkü durum ve BİRKOM'un geleceği

12 Eylül sonrası olumlu belli görevleri yerine getiren BİRKOM, bugün tıkanmıştır ve bu tıkanıklık aşılacak zordandır. Bunun en önemli sebebi, Türkiye'de siyasal ortamın değişmiş olmasıdır. Artık Cunta yerini Özal'a bırakmış, başka bir siyasal çatışmalar zeminini gündeme gelmiştir. Bu Türkiye'ye yönelik görevlerde bir dizi değişiklik anlamına gelir.

BİRKOM'un tıkanmasının önemli bir diğer nedeni bugünkü haliyle Avrupa dinamizmine oturmuyor olmasıdır. Suni, zorlama, gerçeklikle bağı zayıf, havada bir örgütlenme konumundadır. Bunda BİRKOM'a dahil güçlerin politika yapış tarzlarının rolü büyüktür. Başta PKK olmak üzere BİRKOM'a dahil güçlerin çoğu ile yurtdışında, bura gerçekliğini de esas alan bir birlik çalışması geliştirilmesini koşullar oldukça zayıftır. Zorlamadan da çok fazla yarar olmadığını zaman göstermiştir.

Bugün gelinen noktada bu grupların BİRKOM programına iş olsun diye, çıkarıcı nedenlerle imza atıkları açığa çıkmıştır.

BİRKOM programı doğrudur. Bu program yeni gelişmelerle yeniden işlenerek Avrupa'da birlik çalışmalarında olumlu bir işlev görür.

Yalnız olumlu, iyi program yazmanın o program lafta kaldığı müddetçe anlamı yoktur. Birlik kağıt üstü program yazmakla olmaz. Onu gerçekleştirecek maddi güçler olması gerekir ve en önemlisi bu güçlerin eylemlilik sürecinde, tabanda mücadele birliği sağlanmalıdır. Suni, merkezlerin emir ve direktifleriyle, mücadele ortaklığına dayanmayan birliklerlikler diplomasi numaralarının, ayak oyunlarının çekildiği burjuva kliplere döner.

Biz, yukarıdan, merkezi birlik çalışmalarını tali ve ikinci öge olarak görüyoruz. Asıl birlik taban mücadelesi içinde gelişendir. Yukarıdan girişimler ancak bu tür gerçeklik üzerine oturursa anlamli olurlar.

Devrimci İşçi olarak, bölgelerde tüm gruplarla ortak eylemliliği savunan bir çizgi izleyeceğiz. Avrupa dinamizmi üstüne oturan, burada bir gerçeklik olan kesimler arasında tabanda birliği geliştirmeye çalışacağız. BİRKOM, bu anlayışa göre dönüşmek zorundadır. Merkezi düzeyde ise buna uygun tüm güçleri kapsayan faaliyetlilik yürütülmelidir.

Bugün BİRKOM'a dahil bir çok güç, kendi anlayış doğrultusunda başka güçlerle daha sıkı bir ortaklık içinde dir.

Türkiye devriminin yeni görevleri, yine biraraya geliş koşulları oluşturuyor. (Orneğin, TKEP, Acil, PKK'da TKP'ye göz kırpan gelişmelerin olduğu biliniyor.) Eski biraraya gelişler henüz doğru ve sıhhatli olan bir biraraya geliş değildir. Geçmiş bir dönemin ihtiyaçlarına göre şekillenmiş bir birliklilik ne kadar zorlanırsa zorlanırsın, bir başka dönemde eğer döneme ilişkin anlaşılmalıyorsa, devam edemez. Birlik gruplarının subjektif niyetlerine göre belli grupları seçerek (Sovyetçiler, Arnavutçular, vb.) yaratılmamalı. Ye-

ni dönemin mücadele gerçekliği, biraraya gelişin yeni koşullarını yaratacağıdır.

İsmi BİRKOM olmuş, olmamış, biçimi bir kenara- BİRKOM programı yeni gelişmelerle güçlendirilecek ve bu doğrultuda çalışma dinamiği gösterebilen gruplarla tabanda birlik temelinde birliklilikler doğrultusunda caba harcanacaktır.

BİRLİK ÇALIŞMALARI VE BİRKOM

Devrimci İşçi dergisinin Temmuz 1981 tarihli 13., Eylül 1981 tarihli 15., Ocak 1982 tarihli 16. sayılarında birlik üzerine, Nisan 1982 tarihli özel sayısında BİRKOM'un kuruluşu ve tekrar birlik üzerine; Eylül 1982 tarihli 17. sayı ile Nisan 1983 tarihli 20. sayısında BİRKOM'un nasıl kavranılması gerektiği üzerine yazılar yer almıştır. Tüm bu yazılarda, yurtdışındaki birlik sorununun nasıl ele alınması gerektiği; oluşturan birlikliliklerin neleri hedeflemesi gerektiği üzerine uzun uzun durulmuştur. Biz bu yazımızda Devrimci İşçi'nin geçmiş sayılarında belirtilen konuları tekrarlamak mümkün olduğu ölçüde kaçınarak birlik çabalarının ve BİRKOM'un yaşadığımız süreçte nasıl bir muhtevaya sahip olması gerektiği, kapsamı ve biçimlenişleri üzerinde durmaya çalışacağız.

BİRKOM'UN OLUŞUM SÜRECİ

Hatırlanacağı üzere BİRKOM, 12 Eylül askerî-faşist darbesinden sonra bir bütün olarak Türkiye Sosyalist Hareketinin büyük kayıplar verdiği bir dönemde, Türkiye için bir Direniş Cephesi yaratma amacıyla sürdürülen ha-

HK vd. ile TKP vd. birbirlerini ve kendileri gibi düşünmeyenleri dışlayıcı idiler. Devrimci İşçi ise, suni gerçekler ve farklılıklar üzerine kurulan bu grupsal rekabetin bir an önce aşılmasını, yurtdışındaki anti-faşist kesimlerin Cuntaya karşı ortak mücadelesinin ve birlikliliğinin bir an önce gerçekleştirilmesini savunuyor, bu amaçla çeşitli girişimlerde bulunuyordu.

Buna rağmen sonuçta 12 Eylül 1981 protesto yürüyüşlerinin 3 ayı yerde yapılması engellenemedi.

Aynı dönemde Türkiye'ye yönelik birlik çabaları da yoğunlaşmıştı. Türkiye için bir birliğin oluşturulması yönünde tartışmalar yapıyordu. Bunların ve ağırlıklı FKBC girişiminin bir ön çalışması olarak BİRKOM oluştu. Daha henüz cephe tartışmaları devam ederken, bu tartışmalara katılan gruplardan Devrimci Yol, PKK, SVP ve TEP'in Avrupa'daki taraftarlarının biraraya geldiği BİRKOM, önüne Avrupa'daki genel faaliyetleri koymuştu. Bu doğal olarak iki görevi yerine getirmeyi gerektiriyordu: a) Türkiye'ye, b) Avrupa'daki işçilerimize ve buradaki sınıf mücadelesine yönelik görevlerdi bunlar. BİRKOM'un kuruluş bildirisinde ve platformunda bu iki görev açık bir şekilde vurgulanıyor, aralardaki bağlantı doğru bir biçimde ele alınıyordu.

Esasında bu birlikliliğin Avrupa faaliyetlerinin ve ihtiyaçlarının ürünü olması, faaliyetlerinin ve örgütlenmesinin Avrupa zeminine üzerine oturması, Türkiye'ye yönelik görevlerin ise böyle bir platformda sürdürülmesi gerekiyordu. (1)

Nitekim BİRKOM, belli bir süre bu anlayış doğrultusunda olumlu

tiğini" öne sürmüşler, bizim karşı çıkmamıza rağmen bu anlayış genel bir eğilim haline gelmişti. Bu durum doğal olarak BİRKOM'un kapsamını ve faaliyetlerinin muhtevasını daraltıyordu. Bu konuda ısrarlı olmamız bizim önemli bir eksikliğimizdir. Ve birlik zemininin Avrupa gerçekliği ile bağını zayıflatması sonucunu doğurmuştu.

Öte yandan, FKBC içindeki grupların BİRKOM'a katılmasından sonra BİRKOM faaliyetlerinde Avrupa dinamizmine oturmaya yönelik görevler bir anda öne çıkarıldı. Daha da önemlisi bu görevler, BİRKOM'u her yönden belirleyen görevler olsun istendi. Türkiye ve Avrupa görevleri ile karşı karşıya getirilmek suretiyle bunlardan birincisi temel, ikincisi tali ve diğerine tabi görevler olarak görüldü. Bizim başından beri hatalı bulduğumuz bu görüş, Serxwebun'un Temmuz 1983 tarihli sayısında şu şekilde savunuluyor:

"Tüm yurtdışı faaliyetleri de perspektifini ülke devriminden alacak, ülke devriminin uluslararası bağlantı ve ilişkilerini o ihtiyaca göre örgütleyecektir. Güneydoğu Asya, Latin Amerika ve Afrika kurtuluş hareketleri ile dünyanın diğer devrimci güçlerinin pratiklerinde görülen durum budur."

Avrupa'daki Türkiyeli ve T. Kürdistan'ndan grupların görevlerinin Latin Amerikalı gruplardan her bakımdan farklı olduğunu defalarca vurgulamış olmamıza ve Avrupa pratiği bunu hergün bir kez daha kanıtlanmış olmasına rağmen, BİRKOM'un bir Salvador Dayanışma Komitesi gibi olması istenmemekte ve savunulmaktadır.

Yaşanan somut koşulların kitaplarda yazılanlara, ya da başka

tinizin muhtevası yine bugünkü gibi mi olurdu?"

Serxwebun dergisi, adı geçen yazıda "BİRKOM'un FKBC'nin Avrupa kolu olarak" örgütlenildiğini belirttiikten sonra şunları yazıyor:

"BİRKOM'a biçim veren, mücadele perspektifi sunan, ruh veren FKBC ve onun gerçekleştirmek istediği görevlerdir."

Aynı bakışı bir kaç paragraf sonra yeniden şu şekilde savunuyorlar:

"FKBC Genel Komitesinin onayı ile Avrupa temsilcisi olan BİRKOM'un statüsü belirlendi. Bu aynı zamanda FKBC'nin programı, BİRKOM'un da programıdır anlamına gelir."

Önce oldukça önemli iki yanlış düzeltilim:

Birincisi, BİRKOM hiçbir şekilde "FKBC'nin Avrupa kolu olarak" örgütlenilmemiştir. Henüz daha kendisi olmayan bir şeyin sağda solda kolu olamaz.

İkincisi, FKBC Genel Komitesi hiç bir zaman BİRKOM'un statüsünü Avrupa temsilciliği olarak belirlememiştir.

Alınmayan birtakım kararları alınmış gibi göstererek hiç kimse olumlu bir yere varamaz. Kaldı ki PKK'lı arkadaşların yazdıkları doğru olsa bile değil ama, var sayalım ki doğrudur böyle bir adım bile ileride gidemez. Bu mantık kendisini program konusunda açıkça göstermektedir. Şöyle diyor Serxwebun:

"Daha da somutlaştırsak, BİRKOM'un programı, FKBC'nin programıdır."

BİRKOM'UN PROGRAMI NEYE GÖRE BELİRLENİR?

Herkesin bildiği gibi, bir örgütlenmenin programı, o örgütlenmenin içinde yer aldığı siyasal ve toplumsal koşullar tarafından belirlenir. Verili koşullar, örgütlenmenin hem programını, hem de biçimini etkilerler. Türkiye'deki koşullar ve rejimi değiştirmek için bir program elbette ülke şartlarını temel alacaktır. Programın kısa ve uzun dönemli hedeflerini ülkedeki duruma göre saptayacaklarıdır. Bir başka siyasal ve toplumsal koşullar bütününe göre oluşturulan bir programı, unsurları tamamen farklı olan bir başka alanın programı haline getirmek, sınıf mücadelesinin kendi yasalarını hiç kavramamak demektir.

BİRKOM'un programının ne olması gerektiği üzerine süren uzun tartışmalarda PKK'lı arkadaşların kavrayamadığı nokta da burasıdır. FKBC'nin programı, Türkiye'deki verili siyasal ve toplumsal koşullara göre oluşmuş, örgütlenme ve mücadele anlayışı da yine bu koşullara göre belirlenmiştir. Faşizmin ülkemizdeki iktidana son verip, yerine demokratik bir halk iktidarı kurmayı hedefleyen ve bu hedefe ulaşmak için uzun süreli bir silahlı direniş mücadelesini benimseyen FKBC programını Avrupa'daki herhangi bir örgütün programı haline getirmek doğru bir yaklaşım olamaz. Bu anlamda BİRKOM'un programı ile FKBC'nin programı bir ve aynı olamaz.

Herhangi bir ülkedeki devrimi doğrudan gerçekleştirecek bir örgütlenmenin programı, biçimi ve çalışma tarzı ile o örgütün yurtdışındaki görevlerini yerine getirecek bir örgütlenmenin, yani ülke devrimi ile dolaylı bir ilişkisi olan bir örgütlenmenin programı, örgüt biçimi ve çalışma tarzı bir ve aynı olamaz.

Sorunun bu denli karmaşık edilmesinin nedeni, yurtdışı görevlerinin neler olduğunu doğru bir şekilde kavranamayıdır. Bize göre, yurtdışında (konumuz olan Avrupa'da) sol grupların görevi iki farklı alan tarafından belirlenmektedir. Bu alanlar, Türkiye ve Avrupa'dır. Her iki a-

çalışmalar yapabilmıştır.

FKBC'NİN OLUŞUMU VE BİRKOM

Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi'nin oluşumundan sonra, FKBC içindeki diğer gruplar da BİRKOM'a katıldılar. Bu sırada BİRKOM'a üyelik sorunu tartışılmış ve biz BİRKOM'un kuruluş amaçlarına ve platformuna uygun olarak çeşitli grup ve kesimlerin de BİRKOM'a katılabilmesini savunmuştuk. Diğer BİRKOM güçleri ise, "BİRKOM'a katılımın tek koşulunun FKBC'ye katılım olması gerek-

ülkelerde yaşananlara benzemesi karşısında yapılacak iş, somut gerçeklikten kaçmak ve bazı kavramlara sığınmak olmamalıdır. Avrupa'da yaşayan 2 milyona yakın Türk ve Kürt içinin varlığını görmemezlikten gelen, bunların kendilerine özgü sorunları için mücadeleyi önüne bir görev olarak koymayan bir siyasal akımın yapacağı ilk iş, Salvador Devrimci-Demokratik Cephesi'nin Avrupa temsilcilerine şu soruyu sormak olmalıdır: "Sizin Avrupa'da 2 milyona yakın insanımız yaşasaydı yurtdışı faaliye-

ŞİLİ ÜZERİNE ÜÇ TEZ

Bu tez, "Şili'ye Özgürlük" çalışma grubundan üç üye tarafından hazırlanmıştır.

I-Diktatörlüğün Krizi

Hiç şüphe yok ki, Şili askeri diktatörlüğü iktidarı ele geçirdiği 1973'ten beri en ağır krizini yaşamaktadır. Açık olarak teslim etmemesine rağmen, rejim kendini meşru kılan temellerin iflasını kabul etmek zorundadır. Neydi Pinoşe rejiminin temelleri:

1- Kamu düzenini sağlamak. Bu 40 sene boyunca devlet aygıtının içine sızmış halk hareketini dağıtmak ve yönetimi ele geçirmek anlamına geliyordu. Böylelikle:

2- Yerli ve yabancı kapitale geniş garantiler sunan, aynı zamanda orta güçteki işverenlere kâr sağlayan, çalışan kesimlere de oldukça geniş tüketim imkanı sağlayan bir ekonomik model yerleştirmek istiyordu.

Burada propaganda makinesi sistemli bir şekilde işletilip, önemli bir fonksiyon yükleniyordu. Ne çıktı bunlardan? Sürekli kanun değişiklikleri. Senelerin mücadelesi sonucu kazanılmış çalışma hakları ve sosyal imkanları hemen bütünüyle ortadan kaldırıldı. Geriye, kağıt üzerindeki birtakım "haklar" kaldı. Şiddetli polis baskısı ile de halkın karşı çıkması engelleniyordu. Öte yandan ithal belirlemele ve parasal ayarlamalar, yabancı kapitale ve az sayıdaki Şili'li aileye inanılmaz ve utanç verici kazançlar sağlıyordu. Aslında hiç olmayan "altın Çağ", "Şili Harikası" 1977 ile 1980 arasında propaganda edildi. Bu arada, kendine legal bir görünüm sağlayan, hileli

gün sebebidir. Bu durum emperyalist metropoller tarafından da bu arada kabul edildi.

II- Yeni Halk Hareketi

Bugün "geleneksel sol" ve "yeni sol" için, özellikle sürgünde yaşayan taraftarları için çok acı vericidir ki, şu andaki halk hareketinin eski yapısıyla hiç bir benzerliği kalmamıştır. Unidad Popular (Halk Cephesi) ölmüştür. Eski halk hareketi kendini üç şart altında oluşturdu:

1- O zamanki ekonomik model milli endüstriyi hedefliyor ve halkı iki temel noktadan "işgücü", "tüketici" olarak görüyordu.

2- Sosyal düzen, çalışanlara, kendi örgüt ve sendikaları aracılığıyla belirli bir ağırlık kazandırılıyordu.

3- Yarı yoksul bir ülkedeki, küçük bir "refah devleti" vatandaşlarına düzenli aralıklarla parlamentoda ve yerel olarak yöneticilerini seçme hakkı veriyordu. Sağlık, eğitim ve emeklilik alanlarında oldukça iyi bir sosyal ağ örülmüştü. Bu burjuva devleti değişken bir karaktere sahipti: Baskı altında tutuyordu, ama "dayanılabilir"di.

Komünist, sosyalist partiler ve sendika yöneticileri, halk hareketinin tepesini oluşturuyorlardı. Senatörler, parlamenterler, yerel milletvekilleri, sendikacılar bir nevi halkın koruyucuları, "Samuraylar" rolünü oynuyorlardı, hiyerarşik sıralama, "hareketi" tabandan kontrol ediyor, tepede birleştiriyorlardı.

Onlarca senelik gelişim süreci, büyük sol partilerin sonunda onların devlet aygıtı içinde yer almalarına yol açtı. Bu gelişimin en üst noktası, Unidad Popular'dı. 40

ölmü mücadele ediyordu. 1975'de ise dağıldı ve öldü. Halk hareketinin sistem içinde yarattığı hareket alanı boşaldı, yerine halkın sadece ucuz işgücü gönderdiği bir ekonomik sistem oturtuldu.

İşçi sınıfının ve memurların, varolan işyerlerine oranı bilinçli olarak böyle bir noktaya getirildi ki (yüzde 30'dan yüzde 17'ye düşürüldü) artık işyeri, çalışma talebi, temel bir hak olmaktan çıksın, bunun yerine "en az çalıştırma programı" (Empleo Mínimo'da olduğu gibi), ayda 60 Mark ücret için çalışma, devletin bir ihansı olarak değerlendirilsin. Seçimlerin ve sosyal hizmetin olmadığı, sadece eliter ve baskıcı bir devlet oluştu. Yoksullar, işsizler, bütün bir halk, devletin ve onun ekonomik modelinin dışında tutuldu, devre dışı bırakıldılar. Halk kendi en asgari ihtiyaçlarını karşılamak üzere kendi başına kaldı. Bu nedenle halk aşevleri, marangoz, tamirhaneler, kültür, kadın ve gençlik grupları oluştu. Politika üst düzeyde, "halksız" yapıyordu. "Halkın koruyucuları" rolünü oynayan "Samuraylar" ise artık yoklardı. Halk artık kendini tabandan, aile-i içinde, komşularıyla, arkadaşlarıyla örgütlemek zorundaydı. Böylelikle çok çeşitli ve çok sayıda örgütler oluştu. Bunlar, kaybedecek hiç mi hiç birşeyi olmayan, işçi gibi kaybedecek ücreti dahi olmayan, gecekondularda yaşayan insanların örgütleriydi. Bugün bu kesim halk hareketinin çoğunluğunu oluşturuyor.

Bir kaç seneden beri yeni halk hareketinin sendikal kısmı kendini yeniden örgütledi, ama 1973 öncesinden küçük ve yeni iş kanunları ve yüksek işsizlik oranından do-

nyıyordu. Bu yeni hareket özellikle somut politik ve ekonomik problemlerle uğraşiyor, tarihi plan ve programlara yüz vermiyor. Bunun nedeni ise halkın önüne, son yirmi senede dünya tarihinin üç projesinin dayatılmasıdır.

1- Başarısızlığa uğrayan, hristiyan demokratların sosyalist de kapitalist de olmayan olmayan "özgürlük içinde devrim" projesi.

2- Unidad Popular'ın yenilen, sosyalizm için "şili yolu".

3- "Liberal pazar ekonomisi" Onun da ne olduğu ortada.

Bugünkü halk hareketi, bir avuç azınlık tarafından "politikaya boğulması" yerine, basit düzeyde aktif ve yoğun politika yapıyor. Bu noktaya gelen gelişmeler ve yorucu gayretler özellikle kendini Şili'deki mücadele ve dayanışma içinde gösterenlerce özellikle dayanışma hareketince bilinmiyor. Bu, halk hareketini onun eski taşıyıcı organları, politik partileri ve sendikalarıyla tanımayla alışmış olanlar için anlaşılabilir birşeydir. Böylece birşey, ayrıca basın tarafından ve yurt dışında sadece kendinin etkili olduğu işler ve eylemlerden bahseden Şili solunun yayın organları tarafından yazılmayınca, daha da güçlü bir şekilde ortaya çıkıyor. Böylece Şili'de olan son olaylardan sadece (spontan) kendiliğinden hareketler diye bahsediliyor. Ama aslında kendiliğindenlikten bahsedilmesi mümkün değildir. Olanlar "şekilsiz yığınların" protesto eylemleri değildir. Bu eylemleri örgütleyenler, bizim eskiden sadece sendikalardan kısmen tanıdığımız ama çoğunluğunu tanımadığımız yoksul gecekondular yani "köstebekler" dir. Hareketin "kendiliğinden" olmadığını

Muhalefet lideri Hristiyan Demokrat sendikacı: Rodolfo Seguel.

bir halk oylamasıyla, diktatörlük en az 1989'a kadar dümende kalmayı hesaplıyor.

Şili, maddi, moral ve politik olarak iflas etmiştir. Tüketim ümitleri, borç dağılımında son buldu. Firmalar birbirini ardına iflas ediyor. Şimdiye kadar görülmemiş bir boyutta insanlar mülksüzleşiyor. 10 milyonluk nüfusun yüzde 33'ü işsiz. Bu arada Şili beslenme ve petrol ihtiyacının yüzde 75'ini ithal etmek zorunda kalmıştır. Buna karşın, en geç 1985'den itibaren yaşamak için gerekli olan besin maddeleri, yedek parça, petrol için hiç döviz kalmayacağı hesaplanabilir.

Böylelikle kendini meşrulaştırmaya çalışan bir şiddet yönetiminin bir temeli çöktü, ikinci temel olan "huzur ve güveni sağlama" da öyle. Çünkü bugün artık diktatörlük tarafından kolay kolay yok edilemeyecek, kontrol altına alınamayacak bir halk hareketi oluştu. Tabandan, burjuva çevrelere kadar uzanan bir muhalefet, protesto günlerinde bir araya gelebileceğini, ortak davranabileceğini gösterdi. Yani diktatörlük artık "huzurun" garantisiz değil, aksine iflas ve huzursuzlu-

senelik geçmişiyle, burjuva demokrasisi kendi yarattığı mitleriyle bir politik kültür oluşturdu. "Şili, Latin Amerika'nın politik çerçevesinde olağanüstü bir ülkedir", ordu politikaya karışmaz ve Anayasa'ya saygılıdır, denirdi.

Bu efsanenin sarsılmazlığından özellikle, sınırlar mücadelesinin böylece bir şeyin olamayacağından şüphe belirtmesi anında, bahsedilirdi. Halk, merkezini sol partilerin ve sendikaların oluşturduğu, kendi örgütlerini kuruyordu. Seçimler, yürüyüşler, grevler mücadele biçimleriydi. İlk defa Allende yönetiminin sonlarına doğru barikatlar kurarak, fabrikalar işgal ederek mücadele eden örgütler oluştu. Partilerden ve devletten otonomi isteyen, yerel yapılar oluşuyordu. Bunlar halk iktidarının nüvelerini oluşturuyordu. Ama çoğunluğu oluşturamıyorlardı. Böylelikle halk örgütüllüklerinin eski geleneklerini kıramamışlardı. "Yeni sol" henüz azınlıktı, ancak sürecin sonunda ve işin kenarında belirli bir etki yaratabildi.

1973'de bu 40 senelik halk hareketi yeniliğe uğradı. Halk iktidarının nüveleri tabandan ve yönetici kadrolar parçalandı. 1974'de

layı, etkisi çok az. Bu nedenle grevleri başarılı değildi ve yönetici kadrolarının rolü sadece sembolik.

Sendikal hareketin bir kısmı, 1973'de sona eren yola yeniden çıktı. Bu kesim, özellikle yönetici kesimde, halk partiler tarafından kontrol ediliyor. Geleneksel sol partiler hala önemliler ama, buradaki eski hegemonyalarını kaybettiler. Hristiyan Demokratlar öne çıktılar, sendikal hareketin diğer kesimi, partilerden bağımsız, otonom gelişiyor ve politikayı diğer halk örgütleriyle birlikte yerel düzeyde yapıyor.

Yeni halk hareketi eskisinden farklı. Çünkü devletten, partilerden ve hatta kendine en yakın hissettiği katolik kilisesinden bile bağımsız. Bu halk hareketi, tabanlı iç içe bağıntılı. Yöneticiler sadece yerel düzeyde varlar. İçinde "taban demokrasisi" işlerlik gösteriyor. Kadınlara ve gençlik eski hareket için de hiç bir zaman oynamadıkları önemli bir rol oynuyorlar. Savunucusu, geniş halk kesimleri içerisinde yaygın olan ve ekonomik modelleri de beraberinde getiren ataerkil aile düzeninden kaynakla-

şöylememizden, kimse, bazılarının inandığı gibi, hala etkinliğin sol partilerden olduğu sonucunu çıkarmanın. Hiç bir şekilde böylece bir sonuç çıkarılamaz. Bu, artık kimsenin aşağılayamayacağı, gizlemeyeceği, tabandan gelişen, olağanüstü bir otonom harekettir ve protesto eylemlerinin temel eksenini oluşturmaktadır. Bu hareket büyük baskılara uğradı. Burjuva muhalefet tarafından, kendilerine zarar vereceği korkusuyla, en fazla korkulan ve diktatörlük tarafından "yıkıcılar, vahşiler" diye adlandırılıp, nefret edilen, mücadele edilen bir harekettir bu.

III- Eski Halk Hareketinin Politik Tabakası -Sol Partiler- Kriz İçerisinde

Bir çok gerçek bu iddiayı doğruluyor.

1- Partiler halk hareketinden ayrı bir gelişim süreci izlediler. Halk hareketi protesto eylemleriyle, sosyal bir güç olmayı başarmış, eski sol partiler birleşmek yerine parçalandılar. Başka bir deyişle, sol partilerin birliği olmadan olmayacağı söylenen, halk hareketi hiç bir ön şartsız gelişti.

Devrimci İşçi

* Ekonomik demokratik platformda bir mücadeleli örgütleyecek. Devrimci İşçi'nin, Devrimci Yol ve onun yurt dışındaki siyasi örgütüllüğü ile ilişkisi örgütsel bağımsızlık-ideolojik bağımlılık çerçevesinde ele alınmalıdır.

4)* Göçmen politikasının yürütülmesi için insanların örgütlü faaliyetinin can bulduğu bir mekandır.
* Faaliyetlere katılan insanların sosyal-kültürel ihtiyaçlarının giderildiği bir mekandır.
* İnsanların gelişme arzuları doğrultusunda eğitildikleri bir mekandır.

5)* Dernek faaliyetleri hedeflediğimiz sosyalist topluma denk düşen alternatif insan ilişkilerinin yeşertmesi doğrultusunda ele alınmalıdır.
* Bu doğrultuda çalışmalar sadece insanların yer aldığı biçimde değil, geniş halk kesiminden insanların da katılımıyla yürütülmelidir.
* Halkın topluca faaliyete girdiği bayram eğlencesi, fest gibi günlerde dernek çalışmalarının uzantıları görülmeli.
* Tutucu töre ve din konularında tepkici olunmamalıdır.
* Çalışmaları somutlarken halkın eğilimlerinin belirlenmesi için anket çalışması yapılması.

6)* Eğitim çalışmalarının içeriğinde soyut tartışmalar yerine güncel sorunlar yer almalıdır.
* Eğitim ihtiyacında olan arkadaşlarımızın değişik bilinç ve ilgi düzeyine sahip olduğu eğitim grupları oluşturulurken dikkate alınmalıdır.
* Eğitim koordinasyon grubu oluşturulmuş ve öne sürülen eğilimler doğrultusunda eğitim çalışması program ve zamanlaması önerisi hazırlanmıştır.
* Pazar seminerleri sürekli kılınmalıdır.
* Evlerde birimler halinde eğitim çalışması yapılmalıdır.
* Dünyadaki güncel politik gelişmeler seminer gündemine alınmalıdır.
* Basında çıkan yazıların kitleye iletilmesinin, üzerinde tartışma açılmasının yöntemi olarak duvar gazetesi hazırlanmıştır.
* Film, dia, video, sergi, vb. yöntemler kullanılmalıdır.
* İki günlük hafta sonu seminerleri tekrarlanmalıdır. (Konusu sınırlanmıştır)
* "Kendi siyasetimizi bilelim" çerçevesinde DY siyaseti eğitimi programlanmalıdır.
* Seminer notlarının dökümantasyonu sağlanmalıdır.
* Eğitim çalışmasına canlılık katacak somut durumların tesbiti amacı ile kitlelerle ilişki kurulmalıdır.

7)* Çalışma programı çalışma alanlarına ait özel programların bir bütünüdür.
* Genel olarak dernek çalışmalarını denildiğinde tek tek çalışma gruplarının çalışmalarının organik bütünlüğü anlaşılmalıdır.
* Bu anlamda gönüllü katılımlarla oluşan çalışma gruplarının programlarının genel çerçeveye uygun olarak detayda netleştirilmesi katılan arkadaşlara yapılacak, genel oya sunulacaktır.
* Böylece dernekte aktif çalışmak isteyen arkadaşlar belirgin alanlarda çalışma yapabilecek biçimde örgütlenmiş olacak, tek tek arkadaşların ve genel derneğin çalışmaları belirginleşmiş olacaktır.
* Aşağıda raporu olan veya olmayan çalışma gruplarının programlarına ilişkin ortaya çıkan genel öneriler sıralanmıştır.
* Kadın çalışması grubu:
* Kadın çalışması grubunun ayda bir pazar dernek salonunu kullanması doğru bulunmuştur.
* Bu toplantı boyunca çocukların bakımı gönüllülük esasına göre erkekler tarafından üstlenilmelidir.
* Kadın çalışması ailelerin ev ziyaretleriyle zenginleştirilmelidir.
* Kadın çalışması kitleleşmeyi bugünden yarıya hedeflemelidir.
* — Geniş çalışması grubu:
* Gençlik kesiminde üzerinde çalışma yapabilecek çok geniş bir potansiyel var olduğu tesbit edildi.
* Bu konuda çalışma yapacak grup oluşturulmalıdır.
* Bu çalışma grubuna genç kız arkadaşların katılımı hedeflenmelidir.
* Gençlerin sorunlarına yardımcı olabilecek bilgi düzeyine sa-

hip olunmalıdır.
* Çalışmalarda ilişkiye geçilen gençlerin aileleri ile de yakınlık kurulmalıdır.
* Gençlik çalışması futbol turnuvaları, gençlik seminerleri, geziler, eğlence geceleri vb. kitle çalışmalarına önem verilmelidir.
* Kitle çalışması için yetkinleşmiş unsurları yaratılmasına dikkat edilmelidir.
* — İşçi çalışması grubu:
* İşçi çalışma grubu yaş durum sınırlaması getirilmeden yapılacak işler esasına göre oluşturulmaya çalışılmalıdır.
* İşçi grubunun bir yandan yabancılar politikasına alternatif politikalar üretmek, diğer yandan pratik faaliyetlik içinde üretilen bu politikaları kitlelere anlatma gibi ikili bir görevi vardır.
* Sahip olduğumuz ilişkiler çerçevesinde

bütünlüğünde ele alınmalıdır. Kürt sorununa gereken ağırlık verilmelidir.
* Türkiye ile ilgili açık bilgilendirme seminerleri yapılmalıdır.

8)* Dernek yönetimi:
* Komite feshedilecektir.
* Dernek çalışma gruplarının hayata geçmesinden sonra gruplardan seçilecek temsilci arkadaşların oluşturma koordinasyon komitesi yönetim biçimine en sağlıklı çözümdür.
* Alman arkadaşlardan bir kişi komiteye alınmalıdır.
* Komite seçimi işçilere ağırlık verilmelidir.
* Komitenin görevleri herkes tarafından yapılan bir tartışmadan sonra açıklığa kavuşturulmasıyla yukarıdaki hususlar dikkate alınarak seçime gidilmelidir.

zorunluluğuyla yola çıkan hakim sınıflar, gelecek günlerde bu kıstası daha öne çıkararak sömürücü daha katmerleştireceklerdir.
* Tekelci burjuvazinin cephesinde, "stratejisine uygun" gelişen taktiklere karşı işçi sınıfı cephesinde, gözle görülür, elle tutulur anti-eğilimler de şimdiye kadar söz konusu olmuş değildir. (Bir-iki uyan yürüyüşü ve grevi dışında). Bu belirlemeyi yaparken, bu belirlemenin nedenlerini sanırım, Devrimci İşçi okurları biliyorlar. İşçi sınıfının örgütsüz oluşu, politik örgütlülüğünün düşük oluşu, sendikaların genelde reformist ve pasifistlerin elinde oluşu ve son günlerde mevcut iş krizinin etkisi ile de işçiler arasında kişisel çıkarların korunması eğilimlerinin ön plana çıkmasıdır.

şında önemli kazanımların da olduğu bilinen gerçeklerdendir. 1848'de İngiliz işçi sınıfı uzun mücadeleler sonucu 10 saatlik iş-günü hakkını kazanmışlar ve bunu diğer ülkelerdeki işçi hareketleri devam ettirmiş, kendi demokratik ve siyasi talepleri etrafında amansız mücadeleler vermişlerdir. Bu mücadeleler, 1889'da 8 saatlik iş günü ile birlikte, 1 Mayıs parolası adı altında, 2. Enternasyonal tarafından başlatılmıştır. Bu mücadeleler Alman işçi sınıfında gelişmemiş, Alman işçi sınıfının önemli bir kesimini içerinde toplamıştır. Bu konuda önemli tarihi görevleri üstlenen işçi sınıfı, çalışma süresinin kısıtlanması konusunda duyarlılığını mücadelenin seyrinde korumaya çalışmıştır. İkinci Dünya Sava-

Esslingen

ALMANYA'DA SINIF SAVAŞIMININ SEYRİ VE ÇALIŞMA SÜRESİNİN KISALTILMASI

ÇALIŞMALARINA YAKLAŞIM
İşsizliğin son dönemlerde, Alman ve yabancıların ekonomik hayatını tehdit eder duruma geldiği artık işyerlerindeki çalışma hayatını önemli ölçüde etkiler özelliğe ulaştığı günümüzde, gerek bir yabancı göçmen işçiler, gerekse yerli işçiler sınıf mücadelesinin en belirgin merkezlerinden biri olan işyerlerinde çalışma yerlerini korumak, geleceğimizi güven altına almak ve bu krizi sınıf savaşımında önemli bir silah edip burjuvaziye karşı kullanmak, mücadele araç ve gereçlerine daha güçlü sanılmak, eldeki araçların niteliği hakkında bir açıklığa, aydınlığa kavuşmak zorunluluğu ile karşı karşıyayız. Göçmen işçilerin bu mücadelede aktif görev alması, sanırım şu an söylemenin gereği yoktur artık. İşçi sınıfının bir parçasını oluşturan yabancı işçiler, zaten yabancı oldukları için daha acımasızca sömürülmekte, ezilmekte, Alman tekelci burjuvazisinin içinde bulunduğu krizi son günlerde kendisi de kabul görmüş görünüyordu. Bu krizden çıkabilme yollarını da aramakla meşguldür. Alacakları her ölmekte, bulacakları her çözüme kestasemaven çıkarı olmasa

Tekelci burjuvazi stratejisini hayatta uygulamanın şartlarını aarken ve şartlarını yaratmaya çalışırken, işçi sınıfı cephesinde olumsuz gelişmelerin dışında, olumlu gelişmeleri de gözlemlemek mümkündür. İşçi sınıfının belirgin bir kesimini bağnında toplamış olan Alman Sendikalar Birliği (DGB) ve onun içerisinde, metal işkolundaki işçilerin örgütlülüklerinin ifadesi olan IG Metall'in savduğunu haftalık çalışma süresinin kısıtlanması istemidir. Yani haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi girişimidir.
Günlük iş hayatında, işverenlere karşı konuşularda, daha genelleştirilmeye çalışılırsa, mevcut sendikal mücadelenin önemli kesitlerinde, 35 saatlik çalışma süresini istemi önemli bir yer edinmektedir. Bu, aynı zamanda yabancı işçileri de yakından ilgilendirmektedir.
İşçi sınıfının uyanık ve duyarlı kesimini oluşturan dev devrimci işçiler bu gelişme konusunda geniş bir bilgilendirilmeye sahip olup, sınıf mücadelesinde seyirinde ve silahlı olumlu bir biçimde kullanılmaya. İşçi sınıfı kazanımlarına saldırıların yoğunlaştığı gözlemlenirse, bu taleple ilk elde karşı yapılan bir talebin artık zorunluluk haline gelmiştir.
İşçi sınıfının mücadele tarihine bakıldığında, mücadelenin çalışma süresinin kısıtlanması konusunda, sorununda üst düzeylere fırladığı, savaşımın imvesinin yükseldiği, bazı ventailerin di-

şından önce, çalışma süresinin kısıtlanmasını kendi programına alan, "Genel Alman Sendikalar Birliği" (ADGB), 1931, 1932 yıllarında 40 saatlik haftalık çalışma süresini programına almış, bu yönde mücadeleler vermiştir. Alman kapitalizminin krizini içerisinde düştüğü noktada ikinci bir dünya savaşını gündeme getirmesiyle, bu talep ancak savaşın hemen ardından yeniden gündeme getirilebilmiştir. DGB, bu istemini 1955 yılında kendi talepler programına almış, kendi niteliğine uygun bir biçimde 40 saatlik haftalık çalışma süresi yönünde uğraşı, mücadele vermiştir.
İşçi sınıfı, zor ve çetin bir mücadele sonucu, 1967 yılında ilk olarak metal işkolunda bu kazanımına sahip olmuş, haftalık 40 saatlik çalışma süresini tekelci burjuvaziye kabul ettirebilmiştir.
Çalışanlar üzerindeki yükler son zamanlarda azalmıştır. "Gürültü", günümüzün önde gelen hastalık nedenlerindedir. Çalışma hayatındaki zor koşulların neden olduğu kalp çarpıntılarının kanun dışıdır dolayım, artık Alman ve yabancı işçilerin genel, alışık hastalıkları arasında yerini almıştır bile. Federal Almanya'da yapılan bazı araştırmalar, yukarıdaki belirlemelerin doğruluğunu objektif olarak ortaya koymaya yetecektir sanırım. Federal Almanya'da mevcut emekçi kesimin yüzde 57'si, yani 12 milyon (oniki milyon) 600.000 (altıyüzbin)'i, gürültülü yerlerde çalış-

maktadır. Yüzde 49'u, yani 10 milyon (on milyon) 800.000 (sekizyüzbin)'i vücudun eğilip-bükülmesiyle veyahut vücudun zorlanmasıyla çalışmaktadırlar. Diğer tarafta yüzde 41, yani 9 milyon (dokuz milyon)'u, tozlu-dumanlı, gazlı ve buharlı işyerlerinde çalışmaktadırlar (döküm, maden, plastik, inşaat). Bununla birlikte, mevcut çalışan insanların, yani emeğinden başka sermayesi olmayıp, bu sermayeyi kullanarak geçimini temin eden emekçi kesimin yüzde 39'u, yani 8 milyon 600 bini, 20 kilodan fazla yükün taşındığı veya kaldırdığı iş sahalarında, işyerlerinde çalışmaktadırlar. **Genelde bu araştırmaya verilerin yanında, daha bazı gerçek verileri de beraberinde sunmak mümkündür sanırız.** Çalışan mevcut kesimin yüzde 25'i, yani 5,5 milyonu gece ve diğer vardiya işlerde çalışmaktadırlar. Bununla birlikte çoğu da, ıslak veya soğuk hava ceryanının olduğu yerlerde zorunlu olarak çalışmaktadırlar.

Aslında, çalışma şartlarının zorluğunun mevcut durumundan daha kötüye gittiğini daha açık anlatmak gerekir ise veya Federal devlet'in bazı işverenler çevresinde dedikinin aksini ispat etmek gerekirse, ilk elde, 63 yaşından önce emekli olmak zorunda kalanların sayısındaki süratli artış ve Almanya'da ilaç kullanarak yaşamını sürdürenlerin rekor sayısına varması, işverenlerin savunduklarının aksine, bizlerin biraz önce savunduğu savların gerçek olduğunu açık ortaya koymaktadır. Sömürü çarklarında acımasızca ezilen işçiler artık **normal (!)** emekli yaşına dahi varmadan işkollarında çalışamaz duruma geldikleri için ve iş hayatında çalışamaz duruma gelerek erken emekliye ayrılmak zorunda kalmaktadırlar. Bu son yıllarda aşırı üretim, sosyal hakların kısıtlanmasıyla daha da yoğunlaşmış, işçi sınıfı içerisinde yüzde 50 bir artışla, memurlarda ise yüzde 40 bir artışla önemli bir sorun haline gelmiştir. F.Almanya'da işçi sınıfının içerisinde bulunduğu objektif durumu ortaya koymaya çalışırken, bu bağlamda 35 saatlik haftalık çalışma süresinin daha güç bir duruma geldiği ve işçilerin çalışma dünyasının insanlaştırılması, yani insan onuru ve iradesine uygun hale getirilmesi olumlu ve doğru bir tavır olarak kavranmalıdır.

Gün geçtikçe önemli boyutlara ulaşan işsizlik, önümüzdeki yıllarda mevcut sistemi daha güçlü tehdit eder duruma geleceği simdiden gözlemlenmek durumundadır.

Mevcut sistemin kemiksel dokusundan kaynaklanan kriz, önlenemediği oranda (ki kapitalist üretim biçimi sürdürüldüğü oranda krizden kurtulmak da mümkün değildir) artık işsizlik bugünkü milyonların birkaçı ile tanımlanmaya çalışılacaktır.

Ulusal ekonominin yüzde 3'lük kalkınmasına rağmen Federal Almanya'da 1990 yılında 6 milyon işyeri açığının daha olacağı beklenmektedir. Buna karşın üretimde yüzde 2,5 artıma halinde bile, ulusal ekonomik gelişmeyi bu seyirde saysak bile 1990'da iş arayanların sayısı 8 milyonu aşacaktır. Bunun için krizin yoğunluk kazanmasına karşın 35 saatlik haftalık çalışma süresinin kısıtlanması, bazı işyerleri açacak etileğe sahiptir.

Bunun için yeni işyerlerinin yaratılmasında çalışma hayatının insanlaştırılmasında, mücadelede bazı kazanımların hak edinmesinde önemli bir rol oynayacaktır çalışma süresinin kısıtlanması savaşımı.

İşçi sınıfı tarafından böyle önemli gelişmeler gözlenirken patronlar cephesinde ise genelde işçi sınıfının bütünsel mücadelesine, özellikle ise 35 saatlik haftalık çalışma süresine, bu yöndeki talep-

lere saldırılar hemen söz konusu olmuştur. Gerek uşaklığı yapan burjuva basınla, gerekse bütünsel pratiğiyle, böyle bir talebe karşı oldukları bir çok kereler vurgulamışlardır. İşverenler böyle somut bir talebe, kendi sömürülerine ters düştüğü için hareketle karşı çıkmaktadırlar. Bununla birlikte, patronların birliğinin ifadesi olan "İşverenler Birliği'nin Genel Sekreteri Otto Esser, 1983 yılı işverenler gününde yaptığı konuşmada çalışma süresinin kısaltılmasının masrafların arttıracağını ve aynı zamanda iş piyasasına olumsuz etki yapacağını "ısrarla" savunmuştur.

Bu savunduğu savlara gerekçe olarak kısıtlanılan çalışma süresinin yüzde 2,5 daha ücret masrafına yol açacağını belirtmekte ve beraberinde de çalışma süresinin kısaltılmasının yeni işyerleri açamayacağını, aksine bir çok işyerinin kapanmasına yol açacağını da önemle vurgulamaya çalışmıştır.

Patronlar bu uygulamaya karşı çıkarken, bu uygulamanın alternatifini sunmayı unutmuyorlardı; "rasyonelleşme"; ve bu uygulamanın mevcut krizi durdurabileceğini, ekonomiyi düzeltereceğini savunmaktadırlar. Aslında azbuçuk ekonomiden haberi olan devrimci-demokrat işçiler, çok iyi bilirler ki "rasyonelleşme", eskiden beri, günümüzde de tüm ağırlığıyla zaten uygulanmakta, özünde, üretimin toplumda dağılım biçiminden, yani kapitalist üretim ilişkilerinden dolayı kriz olmakla birlikte krizin, işsizliğin son dönemlerde ivmesinin yükselmesi rasyonelleşme eğilimlerinden dolayıdır zaten. İşçiler 58 ve 59 yaşlarında ücret kaybına uğratılarak emekliye ayrılmaları, meslek eğitimine gönderilen gençlerin iş yerince gelecekleri üstlenilmeyip işten çıkartılmaları, kısa devre çalışma ve kısmi çalışma (yarım gün) işyerlerinin daha teknikleştirilip, robotların kullanılması, rasyonelleşmenin en önemli özelliklerindedir. İşçi sınıfının yaşamsal çıkarları işverenleri büyük tekel patronlarını ilgilendirmedikleri konusunda daha net ortaya çıkmakta sanırız. Rasyonelleşme uygulamasıyla, önümüzdeki dönemde bir çok emekçiyi sokağa dökecekleri beklemlidir, zaten günlük gazetelerde sürekli süreli bazı tekelin işçileri sokağa attıkları da görülmektedir. Bu belirlemeyi yapmak sanırız erken olmayacak. 80'li yıllar Alman ve yabancı göçmen işçiler için çok anlamlı şeyler ifade edeceğe benzemektedir... Krizin ve rasyonelleşmenin süreceği seyirinde sınıf mücadelesinin ivmesini de yükselteceği için simdiden geleceğin muhtemel gelişmelerine karşı uyanık olmak gerekmektedir. Burada yazımızın sonunu noktalamaya çalışırken, bütün devrimci-demokrat işçilerle birlikte Devrimci İşçi taraftarlarına şunları bir daha hatırlatmayı uygun bulmaktayız. Bütün işçi arkadaşlarımız arasında sendikası arkadaşlarımız var ise, en kısa sürede sendika üyesi olmalıdırlar. İçinde bulunduğumuz günlerde işyerlerindeki İşçi Temsilciliklerine (Betriebsrat) gelebilmenin yollarını şu veya bu biçimde aramalıdırlar, bildiği gibi Betriebsrat seçimleri 1984 yılının Nisan-Mayıs ayına kadar bitirilmek zorundadır. Gelecek yılın başındaki Vertrauensmann (işyerindeki sendika temsilcisi) seçimlerine bilinçli ve iradeli hazırlanmalıdır.

Unutulmamalıdır ki ülkemizdeki devrimci direniş hakkıyla desteklemek onu buralarda meşurlaştırmak Almanya'da sınıf savaşımına hareketle katılmaktan geçmektedir.

Devrimci selamlar
Şaban-Esslingen

Koblenz

KOBLENZ'de BARIŞ HAFTASI ÇALIŞMALARI

Almanya'da ve Avrupa'da 16 Ekim günü başlayan Barış Haftası'nda bizlerde atom roketlerinin yerleştirilmesini, savaş kıskırtıcılığını ve 6 Kasım'da Türkiye'deki seçimleri içeren bazı çalışmalar yaptık.

16 Ekim günü başlayan, başlanan günün akşamı hazırlıksız olmazsa rağmen elimizdeki Türkiye İnfomation'larla Alman kuruluşları tarafından Düzenlenen Barış Haftası başlama gecesine katılıp, yöremizdeki anti-faşist, demokrat ve devrimci örgüt ve kuruluşlarla tanışma imkanı bulduk.

Bürolarını dernek olarak kullandığımız ve yakın ilişkiler içinde bulunduğumuz Yeşiller'le birlikte 18 Ekim'de şehir merkezinde bir stand açtık. Atom roketlerinin yerleştirilmesine karşı başlatılan, barış gösterilerini ve Türkiye'de yapılacak o-

lan 6 Kasım seçimlerini anlatan Almanca ve Türkçe bildiriler dağıttık, elimizdeki dokümanları sergiledik. Yeşiller'de kendi bildirilerini dağıtıp, fotoğraf ve diğer dokümanlarını sergileyip, atom roketlerini kınıyan çeşitli konuşma ve gösteri yaparken bizlerde Türkiye İnfomation'ımızı satmaya çalıştık. Ayrıca, basına aketmesi için stand'da fotoğraflar çekildi. Bunun yanında herhangi bir olay çıkmadı.

Diğer bireysel çalışmalarımızı ve bildiri dağıtımını Koblez çevresinde de büyük barış yürüyüşlerine kadar devam ettirdik.

Bielefeld

FAŞİST CUNTANIN FATSA OPERASYONU PROTİSTO EDİLDİ

Faşist cuntanın 6 Kasım seçimlerinden önce, Fatsa ve çevresinde 6 bin dolayında askerini katılımıyla başlayan ve seçim sonrasında da yer yer devam eden operasyonları,

Bielefeld'de 17 Aralık 1983 tarihinde yaptığımız bir gösteri ile protesto ettik.

Bizler bölgemizde, olayı en geniş kamuoyuna yansıtmayı görev bilerek, bir takım eylem biçimlerini hayata geçirdik. Önce arabaları Fatsa'daki operasyonu içeren pankart ve resimlerle donatıp konvoy halinde şehrin ana caddelerinde dolaşarak gösteri yaptık. Gösteri sırasında arabalardan megafonla sürekli olarak, Fatsa operasyonunu anlatan Almanca konuşmalar yapıldı. Bölgemizde böyle bir eylemin yeni olması nedeniyle kitleler tarafından ilgiyle izlendi. Arabalara asılan pankartlarda; "Fatsa halkı mahkum edilemez, Tutuklu şehir Fatsa'ya özgürlük, Tutuklu Fatsa halkı ve tüm politik tutuklulara özgürlük, Zam-zulüm-işkence işte generallerin demokrasisi," gibi Almanca olarak yazılmış yazılar vardı.

Arabalı gösterinin bitiminde, çarşının en işlek yerinde çoğunlukla Fatsa'yı tanıtan malzemelerin oluşturduğu bir stand açtık. Stand'da operasyonlar, işkenceleri gösteren resimler, cuntanın bu zamana kadarki uygulamaları ve Fatsa'yı anlatan bir duvar gazetesi sergiledi. Stand'da Almanlar tarafından ilgi oldukça fazlaydı. Zaman zaman Almanlarla Türkiye'deki demokrasi komedisi tartışıldı. Almanlar tarafından yöneltilen; Fatsa nedir? Fatsa'ya neden saldırıyorlar? vb. sorular detaylı olarak cevaplandırıldı. Stand'la ilgililenen Almanların çoğu şunu söylüyordu, "Cunta bir taraftan demokrasiye geçiyoruz derken, diğer taraftan demokrasiyi savunanlara azgınca saldırıyor. Bizim hükümetimiz cuntaya yardım etmekle bu saldırılara ortak oluyor."

Fatsa, egemen sınıfların korkusu, bizim ise onurumuz olduğunun bilincinde olan bizler, yurt dışındaki tüm anti-faşist insanlarla sesleniyoruz; Fatsa'da ereyan eden olaylara karşı sessiz kalmayalım. Fatsa'da her türlü baskıya uğrayan, yargılanan bir halktır.

Bremerhaven

TÜRK FAŞİSTLERİNİN TOPLANTISI PROTİSTO EDİLDİ

Bir okulda Milli-Türk Gençlik Derneğinin yapmak istediği semineri engellemek için 150 anti-faşist bir araya geldi. Okul önce ıslak edildi. Daha sonra polislerin yardımıyla, faşistler arkadaki bir kapıdan içeriye girtiler. Çıkan olaylarda 5-6 faşist yaralandı. Yalan dolanlarla "semine" getirdikleri kitler dağıldı. Faşistler 40-50 kişi, daha sonra kendileri anlatıp, kendileri dinlediler.

Şehir belediyesininin, faşistlere salon verip, böyle gece ve toplantıların yapılmasına kolaylık sağlama, şehir halkı ve basın tarafından tepkiyle karşılandı.

Faşistlerin hakketikleri cevabı almaları, şehirde onlara karşı bir kamuoyu oluşmasını sağladı. Ayrıca Almanların karşı gösteriye aktif biçimde katılmaları, olayın "kara kafa" kavgası biçiminde yansıtılmasını engelledi.

Faşistler Bremerhaven'den sökülüp atılana kadar propaganda faaliyetleri yürüttülecektir.

Münster

Cemal Kemal Altun olayının sıcak tutulması, Münster'deki insanlara bu konu ile ilgili bilgi verilmesi amacıyla, yabancı düşmanlığı inisiyatifi ve Türkiye Komite olarak bir Podium tartışması düzenledik. Tartışmaya Kamil Taylan, Gerhard Flint (Türkiye'ye giden avukat), Prof. Sigrist, Aİ ve SPD milletvekili Catherhusen katıldılar. 150 kişinin katıldığı toplantı, Cemal Kemal anısına yapılan saygı duruşu ile başladı. Tartışma genel olarak canlı idi. Bu tür birlikte çalışmalarımız sürecektir. Cemallerin unutulmaması için bu tür gece ve gösterilerin düzenlenmesine devam edilmesine karar verildi

belli merkezlerde yeni politik kümeler oluşturuyor. Demokrasi eksemende süren bu kavga tarafları ve onların konumlarını süreç içinde açığa çıkıyor. Henüz pratik bir gerçeklik boyutunda görülmekle birlikte, yönetim itibarıyla gruplar arası ilişkilerle FKBC gibi biraraya gelişlerin yetersiz ve eksikliği, başka dönem ürünü olduğu gerçeğini gösteriyor.

Cephe halkın eylemliliği ve mücadelesi ile süreçte yaratılır. Aşağıdan yukarıya halkın örgütlülüklerinin birliğidir. Grupların çabaları bunun dışındadır. Bugün siyasal olarak henüz, halk içinde hangi alanlara nasıl yöneleceğimiz aşamasındayız. Politikaların nerelerde geliştirileceği aşamasındayız. Dönemin temel politikası ve örgütlenmesi cephe olamaz. Bu yolda ancak çok sınırlı adımlar atılabilir. Asıl durum sol'un gerçeklik haline gelmesidir. Birlik ve cephe gerçek politik güçlerin sorunudur. FKBC pratiği bu perspektif ışığında eleştirilmeli ve döneme denk düşen yerine oturtulmalıdır.

Sonuç olarak, bizlerin oluşumunda önemli bir rol oynadığımız FKBC pratiği ve bizlerin politikası bu açıdan eleştirilmelidir.

İçinde yaşadığımız dönemin ürünü olmayan, grupların 12 Eylül öncesi varlıklarını devam ettirdikleri ve o dönemin politik çatışmasının sürdürdüğü varsayımına dayanan subjektif bir yorumun ürünü FKBC politikası ve pratiği bugün aşılmalıdır.

1983 başlarında (II. Genel Komite toplantısı sonrası) tesbit ettiğimiz bu gerçeklik doğrultusunda belli bir çaba harcadık. FKBC'yi içinde yaşadığımız dönemin politikalarının ürünü olan bir örgütlülüğe çevirmek için çaba harcadık. Fakat bu özellikle cephe güçlerinin bugüne bakışları ve cephe anlayışları nedeniyle başarılı olmadı. Gelinen noktada diğer gruplar bu dönüşümü yapacak durumda görünmüyorlar. Bugün böyle bir dönemin değerlendirilmesi ve eleştirilmesi sorununu salt geçmiş bir dönemin eleştirisi olarak ele almıyoruz. Eleştirisi bugün ve yarının sorunlarının çözümü ile, olumlu alternatiflerin geliştirilmesi ile yapılır. Bu da, dönemin doğru değerlendirilmedi, döneme denk düşen politikaların ve görevlerin açılması ile mümkündür. FKBC'de sorun böyle bir dönüşümün gerçekleştirilmesi olarak ele alınmalıdır. Özleştirir bir olgunun yerine bir başka olgu konduğu anda gerçekçi olabilir.

DİP NOTLAR

(1) Emperyalizm ve uluslararası ilişkilerin değerlendirilmesinde, Türkiye açısından uluslararası ilişkilerin doğrudan belirleyiciliğini almak kadar yok kabul etmekte o kadar eksik ve yanlıştır.

Emperyalizmin, ülkeleri sömürgeleştirme iktisadi, siyasi, askeri, teknik, kültürel ilişkilerin bütününde aranmalıdır. Bunlardan zaman zaman ülkelerin iç veya dış sorunlarından dolayı birinin veya bir kaçının öne geçmesi bizi yanıltmamalıdır. Emperyalizmin isteklerini haba yatırımlar olarak sunmadığı günümüzde bilinir. Ulusların görünüşteki bağımsızlığına gölge düşürülmez. Uluslararası ilişkilerde vb. gelişmiş olan gelişmemiş olana belirleyicidir. Türkiye'nin kapitalizmin bu anlamda belirleyici olana ilişkiler çerçevesinde ve ona göre şekillendiği geliştirdiği görülürse, ilişkilerin devlet ilişkilerinden daha hırmasık, daha geniş içerikte olduğu görülür.

Emperyalizmin, ülkenin iç işlerinden, dış işlerine kadar, rejime kadar etkileme şansını bu durumlar artırır. Kendi çıkarlarını o ülkenin sorunlarına çözüm önerilerinde kabul ettirir. 12 Eylül faşist cuntasının gelişini haba bir istek olarak sunma yerine ülkemizin siyasi, iktisadi, sosyal sorunların çözümünde formüle eder. Kendi formülasyonu doğrultusunda hareket edilirse çözümde yarıdan edeceğimiz söyleyerek pazarlık eder. Pazarlıkta tabiki ihtiyacı olan olmaya göre her zaman

'Gurbette Sazımız-Sözümüz' geceleri yapıldı

İSVİÇRE'DE GECELER
GURBETTE SAZIMIZ SÖZÜMÜZ
GECELERİ BAŞARILI OLDU

13-14-15 Ocak 1984 tarihlerinde İsviçre'nin Cenevre, Basel ve Winthertur şehirlerinde yapılan "gurbette sazımız-sözümüz" geceleri beklenenden üstünde başarılı oldu.

Gece çalışmaları 1,5 ay önce başlatıldı fakat yeterince propaganda yapılmadı. Buna rağmen gecelere toplam 2000'in üstünde kişi katıldı. 13 Ocak Cuma günü Cenevre'de yapılan geceye; Şivan, Fuat Saka, Emekçi, Gurup Yabanel'in dışında, Şişli bir grup ile ilticacılar üzerine çeşitli araştırmalar yapan Maria Deri Tschopp ve Fatsa delegasyonu yerli SP milletvekili birer konuşma yaptılar. 650 kişinin katıldığı Cenevre gecesine çok sayıda yabancıların katılması dikkati çekti.

14 Ocak Cumartesi günü Basel'de yapılan geceye çoğu ayakta kalan 1000'ni aşkın kişi katıldı. Emekçi'nin güzel türkülleri, Fuat Saka'nın çeşitli müzik aletleriyle verdiği başanlı konser ve Şivan'ın coşturucu sesi ile Yabanel Gurub'unun birbirinden güzel parçaları Basellilere güzel ve anlamlı bir gece yaşattı.

Siyasi isteklerinde ülkenin sorunları içinde gizler. Siyasi, iktisadi, sosyal sorunları geçicilerde olsa halletmiş, muhalefeti ezmiş, siyasi pazarlığı yapacağı koşulları hazırlamak için rejimleri iktidar değişikliklerini zorlar.

Cunta koşullarında en kolay pazarlığı yapabileceği koşullardır. Emperyalizmin çıkarlarının ve Orta Doğu'daki çıkarları doğrultusunda anlaşmaları ancak böyle bir dönemde daha iyi hayata geçirebilir, günün koşullarına daha uygun hale getirilebilir. Meyvelerini daha şimdiki veriyor. 12 Eylül faşist cuntasının gelişinde özellikle ABD emperyalizmi ile girişmiş ilişkilerin etkisi daha açık hale geldi. Orta Doğu'da ve kendi içindeki değişen gelişen olaylara müdahaleye hazırlanmış bir Türkiye'nin ABD açısından önemi herkeşçe açık hale gelmiştir.

Kürt gruplarına saldırı bahanesiyle IRAK'ta operasyona girişmesi bugün açısından Kürt gruplarına saldırıdan ve kendi iç sorunlarını gölgelemekten ziyade İran-İrak savaşının şahsında, bütün Orta Doğu'ya gözdağı vermektedir. Petrol boru hattı, pazar, Kerkük Türkleri, Kürt solu hakkında oluşturulan kamuoyu her zaman Orta Doğu'ya müdahalenin Türkiye açısından ne kadar zorlu olduğunun halka inandırılmasıdır. Bütün bu çalışmalar, müdahaleler, bugün açısından sınırlı, ileriyeye yönelik önemli ve saldırılarına meşrutiyet sağlamanın ilk adımlarıdır.

Lübnan savaşında ABD kuvvetlerine konaklama olanağı sağlamayla, Kıbrıs'ta atılan adımlar birbirini takip eden tesadüfi adımlar değildir. Bu koşullarda Lübnan savaşında ABD'nin barış gücü altında kendisinin rol alması, ABD ile sıkı ilişkileri olan devletleri bu aşamada çeşitli nedenlerle bu fonksiyonu oynayacak konumda olmamalarıdır.

(2) Bugün açısından siyasal pratik için önemli bir noktada geçiş yönelttikten sonra, örgütlenmesini kurup, "yönetmek için hazır beklemek", elimindedirler. Bunun sağlıklı bir yaklaşım olduğu söylenemez. Çünkü, bu bakışta örgüt kurmada anlaşmanın en önemli kriteri geçmiş eleştirisinde anlaşmış olmağdır. Bu yanıt bir bakış açıdır. Bir çok açıdan eleştirilebilir. Ama biz burada görünene haka nedenlerle yaklaşıp geçeceğiz.

1) Eleştirisi ancak gelecekteki görevlerle birlikte, yani objektif gerçekliğin gelişiminin ortaya çıkardığı görevlere göre yapılsa öğretici, yapıcı ve geliştirici olur.

2) Eleştirisi gruplar bir nitelik taşıyor.

3) Örgütü, mücadeleyi ve kadrolarını geçmiş eleştirisine göre şekillendiren ki bu, bugün ve yarın için hiçtir.

4) Hayatın canlı pratiğine bir şey brahmanmış olsun.

5) Geçmişin eleştirisini bir pratik müdahaleye göre değil, geçmişin şartlarına göre ve geleceği de geçmişten bakarak görmüş olsun.

15 Ocak Pazar günü ise faşistlerin yoğun olduğu Winthertur gecesi de başarılı oldu. Devrimcilerin bu bölgede ilk kez gece yapmasına, bomba ihbarlarına ve bir gece önce yakın bir bölgedeki demokratların derneği civarında bir faşistin bomba ile yakalanmasına rağmen geceye 500'ün üstünde devrimci-demokrat katıldı.

Sonuç olarak bu turne, biçiminde, İsviçre'deki devrimci-demokrat kesimin büyük çoğunluğunu kucaklayan, onları bir araya toplayan geceler oldu, Cenevre, Basel ve Winthertur geceleri.

Geceler sonunda yaptığımız değerlendirmede ise; bazı teknik eksikliklerimiz saptarken, gecelerimizde, kırmaya çalıştığımız monotonluğun

hala var olduğunu, geleneksel gece anlayışımızı artık yıkmak gerektiğini tesbit ettik.

MANNHEİM
GURBETTE SAZIMIZ-SÖZÜMÜZ
GECESİ BAŞARILI GEÇTİ

Mannheim'da ilk kez böylesine bir gece düzenledik. Ve Mannheim'da ilk kez 1200 kişi bir araya geldi. Büyük çoğunlukta kendi olanaklarımızla (ve Devrimci İşçi'nin katkılarıyla) yaptığımız gece; Mannheim ve Kalsruhe çevresine canlılık ve hareketlilik getirdi. Çalışmalarımız için önemli ve başarılı bir adım oldu. Şivan, F. Saka, U. Adalı, Meftuni ve Emekçi ile Aschaffenburg çocuk folklori çok alkışlandı.

Düzenli, coşkulu ve disiplinli bir şekilde geçen gecemize, çok sayıda Alman ve demokrat katıldı. Bu bizleri daha da sevindirdi. Gecedeki eksikliklerimiz ise, teknik bazı aksaklıklar ve yapmamız gereken propaganda çalışmalarındaki eksikliklerdi. Bunlarda önümüzdeki gecelerde aşacağımızı ve önümüzdeki dönem daha başarılı, canlı geceler yapacağımıza inanıyoruz.

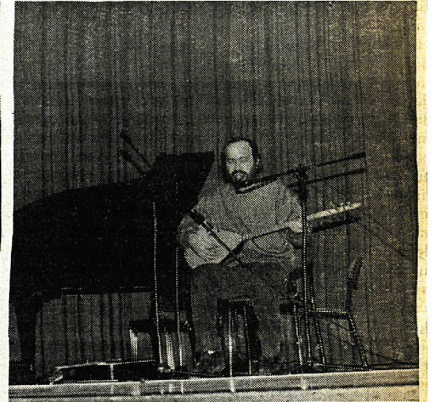
BELÇİKA'DA GURBETTE
SAZIMIZ-SÖZÜMÜZ GECESİ

Belçika'nın Liege kentinde yapılan 'Gurbette Sazımız-Sözümüz Gecesi' çok sayıda Türkiyeli ve Belçikalıların katılımıyla gerçekleşti.

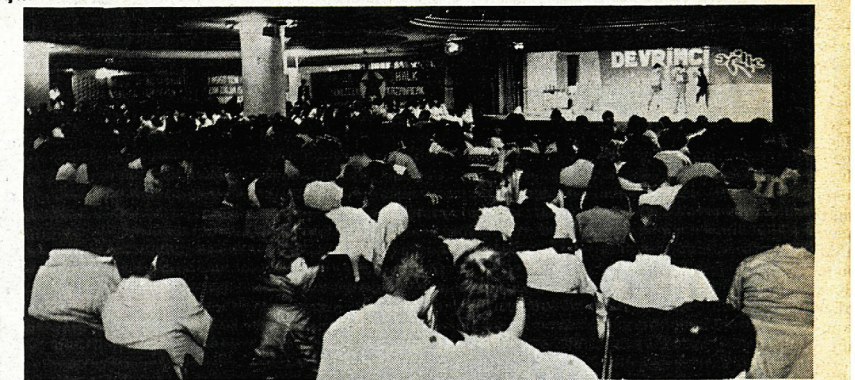
Geceye katılan Şivan, Emekçi ve Fuat Saka türkülleriyle, 1000'den fazla kişiyi coştururken, izleyiciler arasında bulunan Belçikalı parlamenter ve diğer bazı yetkililerin zaman zaman ayakta alkışladıkları görüldü. Daha sonra Türkiye'ye giden heyet-ten 2 kişinin yaptığı konuşma ilgisizlikle izlendi.

Şivan

Fuat Saka

Gurbette sazımız, sözümüz geceleri

HAMBURG

11 Şubat Cumartesi saat: 19.00

AUDI-MAX

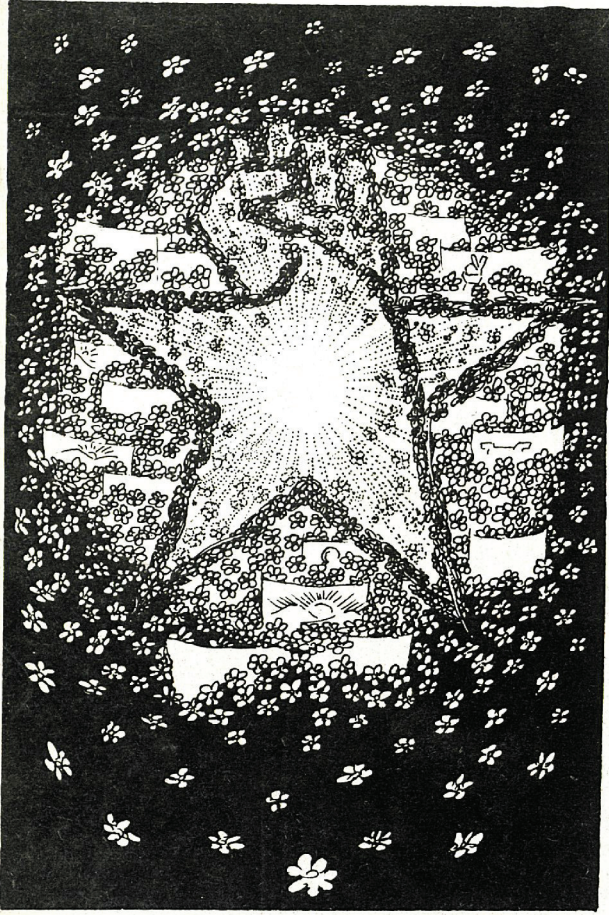
Üniversite-Dammtor

Ali Asker - Fuat Saka - Sümeyra - Emekçi

ESSEN

18 Şubat Cumartesi

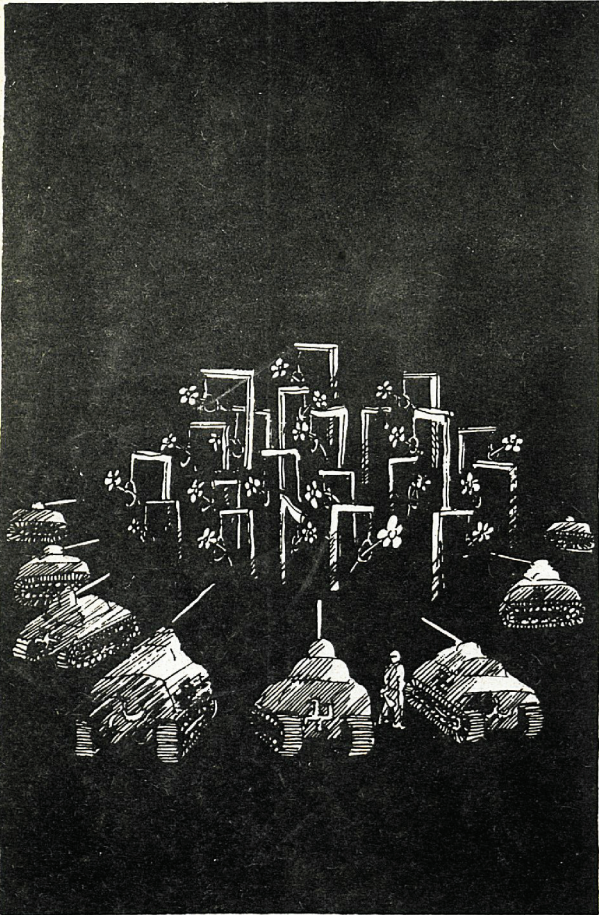
Ali Asker - Fuat Saka - Sümeyra - Emekçi - Meftuni

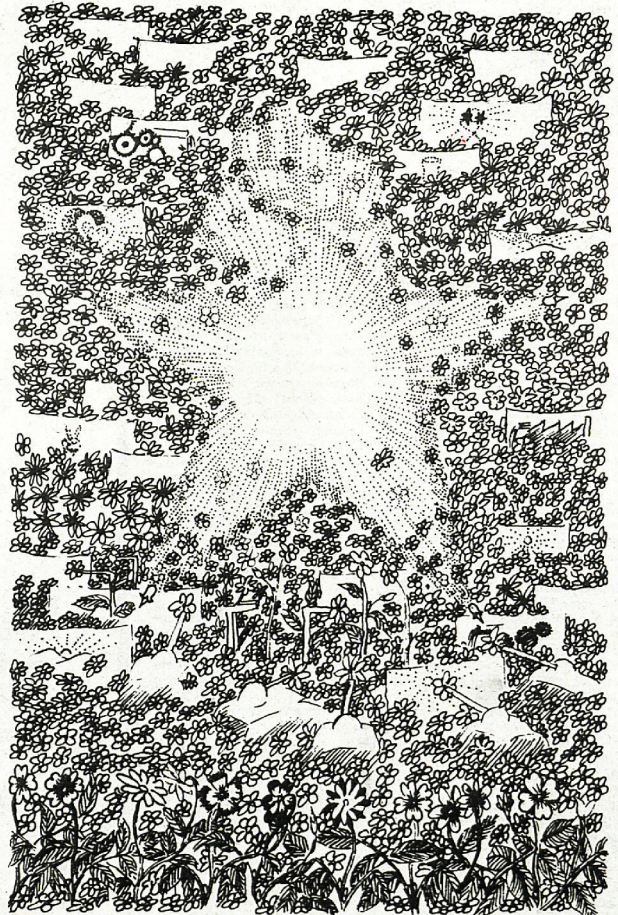
1975-80 Türkiye

12 Eylül 1980

12 Eylül sonrası

Gelecek Türkiye

Rasim